Ozioma nke Alaeze Chineke

Ọ bụ azịza!

Ị ma na Jisọs kwuru na njedebe agaghị abịa ruo mgbe e kwusịrị Alaeze Chineke n'ụwa niile dịka ihe àmà?

"Nkịta ọhịa ga-ebikọ na nwa atụrụ … Ha agaghị emerụ ma ọ bụ bibie n'ugwu m nsọ niile, n'ihi na ụwa ga-ejupụta n'ihe ọmụma Onyenwe anyị dịka mmiri si kpuchie oke osimiri." (Aisaia 11:6,9)

Site n'aka

Bob Thiel, Ph.D.

Ozioma nke Alaeze Chineke

Ọ bụ azịza!

N'aka Bob Thiel, Ph.D.

Copyright ©2016/2017/2018/2019/2022/2025/2026 by Nazarene Books. Edition 3.0. Booklet produced for the *Continuing* Church of God and Successors, a corporation sole. P.O. Box 109, Grover Beach, California, 93483, U.S.A. ISBN: 978-1-63660-113-7.

Gịnị mere mmadụ ji enweghị ike idozi nsogbu ya?

Ị ma na ihe mbụ na ihe ikpeazụ Baịbụl na-egosi na Jisọs kụziri gbasara ozioma Alaeze Chineke?

Ị ma na Alaeze Chineke bụ isi ihe ndịozi na ndị mbụ sooro ha na-elekwasị anya?

Ọ bụ na Alaeze Chineke bụ onye Jisọs? Ọ bụ na Alaeze Chineke bụ Jisọs na-ebi ndụ Ya n'ime anyị ugbu a? Ọ bụ na Alaeze Chineke bụ ụdị alaeze ga-adị n'ọdịnihu? Ị ga-ekwere ihe Akwụkwọ Nsọ na-akụzi?

Gịnị bụ alaeze? Kedu ihe Alaeze Chineke bụ n'eziokwu? Gịnị ka Baịbụl na-akụzi? Gịnị ka ụka Ndị Kraịst mbụ na-akụzi?

Ị ma na njedebe agaghị abịa ruo mgbe a kụziri Alaeze Chineke n'ụwa niile dịka àmà?

Foto dị na mkpuchi ihu na-egosi nwa atụrụ dina n'ala na nkịta ọhịa, nke Burdine Printing and Graphics haziri. Foto dị na mkpuchi azụ bụ akụkụ nke ụlọ mbụ nke Church of God dị na Jerusalem, nke Dr. Bob Thiel were n'afọ 2013.

IHE DỊ N'IME YA

1. Ọ bụ na mmadụ nwere azịza ya? p. 4

2. Ozioma kedu ka Jisọs kụziri? p. 9

3. Ọ bụ na a maara Alaeze ahụ n'Agba Ochie? p. 20

4. Ndịozi ọ kụziri Ozioma nke Alaeze? p. 26

5. Isi mmalite si n'èzí Agba Ọhụrụ kụziri Alaeze Chineke. p. 35

6. Ụka Gris-Rom na-akụzi na Alaeze dị mkpa, ma... p. 54

7. Gịnị mere Alaeze Chineke ji dị mkpa? p. 61

***Ozi kọntaktị* p. 69**

Cheta: Akwụkwọ a bụ ntụgharị site na nsụgharị Bekee nke ọgụgụ isi emebere emebere rụrụ, ya mere ụfọdụ okwu nwere ike ọ gaghị ekpughe nke ọma ihe mbụ, ma olileanya bụ na ha dị nso. Nsụgharị Bekee dị n'efu n'ịntanetị na www.ccog.org.

1. Ọ bụ na mmadụ nwere aziza ya?

Ụwa na-eche ọtụtụ nsogbu ihu.

Ọtụtụ mmadụ na-enwe agụụ. Ọtụtụ mmadụ na-enweta nrụgide. Ọtụtụ mmadụ na-eche ogbenye ihu. Ọtụtụ mba nọ n'ime nnukwu ụgwọ. Ụmụaka, gụnyere ndị ka nọ n'ime ime, na-enweta mmegbu. Ọrịa ndị na-eguzogide ọgwụ na-akpata nchegbu nye ọtụtụ dọkịta. Obodo ụlọ ọrụ buru ibu nwere ikuku jupụtara na mmetọ nke na-adịghị ahụike. Ndị ndọrọ ndọrọ ọchịchị dị iche iche na-eme egwu agha. Mwakpo ndị omekome ka na-eme.

Ndị ndu ụwa ọ ga-enwe ike idozi nsogbu ndị mmadụ na-eche ihu?

Ọtụtụ mmadụ chere otú ahụ.

Atụmatụ Ụwa Ọhụrụ

Na Septemba 25, 2015, mgbe Pope Francis nke Vatican kwusịrị okwu mmalite, mba 193 nke Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ (UN) votoro iji tinye "Ebumnuche Mmepe Na-adịgide Adịgide 17" nke a na-akpọkwa *New Universal Agenda*. Nke a bụ ebumnuche 17 nke UN:

> Ebumnuche 1. Kwụsị ụkọ n'ụdị ya niile n'ebe niile
>
> Ebumnuche 2. Kwụsị agụụ, nweta nchekwa nri, kwalite nri dị mma ma kwalite ọrụ ugbo na-adịgide adịgide
>
> Ebumnuche 3. Hụ na ndụ dị mma ma kwalite ọdịmma maka mmadụ niile n'afọ niile
>
> Ebumnuche 4. Hụ na agụmakwụkwọ dị mma, nke gụnyere mmadụ niile ma na-eme ka ohere mmụta ndụ niile dị maka onye ọ bụla
>
> Ebumnuche 5. Nweta nhata nwoke na nwanyị ma nye ụmụ nwanyị na ụmụ agbọghọ niile ikike
>
> Ebumnuche 6. Hụ na mmiri dị na njikwa na-adịgide adịgide nke nhicha maka mmadụ niile

Ebumnuche 7. Hụ na onye ọ bụla nwere ohere inweta ume dị ọnụ ala, a pụrụ ịdabere na ya, na-adịgide adịgide ma bụrụ nke oge a

Ebumnuche 8. Kwalite uto akụ na ụba na-adịgide adịgide, nke gụnyere mmadụ niile ma na-adịgide adịgide, inweta ọrụ zuru oke na-emepụta ihe na ọrụ dị mma maka mmadụ niile

Ebumnuche 9. Wulite akụrụngwa siri ike, kwalite mmepụta ụlọ ọrụ jikọtara ọnụ ma dịgide, ma kwalite imepụta ihe ọhụrụ

Ebumnuche 10. Belata ọdịiche n'ime na n'etiti mba

Ebumnuche 11. Mee ka obodo na ebe obibi mmadụ bụrụ nke jikọtara mmadụ niile, dị nchebe, nwere ike iguzogide ihe isi ike ma dịgide

Ebumnuche 12. Hụ na usoro oriri na mmepụta na-adịgide adịgide

Ebumnuche 13. Mee ihe ngwa ngwa iji lụọ ọgụ megide mgbanwe ihu igwe na mmetụta ya

Ebumnuche 14. Chekwaa ma jiri n'ụzọ na-adịgide adịgide oke osimiri, ụsọ mmiri na akụ mmiri maka mmepe na-adịgide adịgide

Ebumnuche 15. Chebe, weghachite ma kwalite ojiji na-adịgide adịgide nke usoro ndụ ala, jikwaa ọhịa n'ụzọ na-adịgide adịgide, lụọ ọgụ megide ịgbazigharị ala, kwụsị ma tụgharịa mmebi ala ma kwụsịkwa ọnwụ nke ụdị ndụ dị iche iche

Ebumnuche 16. Kwalite ọha obibi nwere udo na nnabata maka mmepe na-adịgide adịgide, nye onye ọ bụla ohere ịnweta ikpe ziri ezi ma wuo ụlọ ọrụ dị irè, na-akọwa ọrụ ha ma na-anabata mmadụ niile n'ọkwa niile

Ebumnuche 17. Mụbaa ikike imezu ma mee ka mmekọrịta ụwa maka mmepe na-adịgide adịgide dị ọhụrụ

A na-atụ anya na a ga-emezu atụmatụ a kpamkpam site na 2030, a na-akpọkwa ya *Atụmatụ 2030 maka Mmepe Na-adịgide Adịgide*. Ebumnuche ya bụ idozi nsogbu ndị mmadụ na-eche ihu site na iwu, agụmakwụkwọ, na

imekọrịta mba ụwa na nke okpukpe dị iche iche. Ọ bụ ezie na ọtụtụ n'ime ebumnuche ya dị mma, ụfọdụ n'ime usoro na ebumnuche ya bụ ajọ (lee Jenesis 3:5). Atụmatụ a kwekọrọkwa na encyclical *Laudato Si* nke Pope Francis nwụrụ anwụ. Pope Leo XIV kwukwara okwu nkwado maka atụmatụ 2030 a.

A pụkwara ịkpọ "New Universal Agenda" "New Catholic Agenda" n'ihi na okwu "catholic" pụtara "universal." Pope Francis kpọrọ nnabata ya nnabata atụmatụ a "akara olileanya dị mkpa."

Dị ka nsochi nkwekọrịta UN, e mere nzukọ na Paris na Disemba 2015 (nke aha ya bụ *Nzukọ nke iri abụọ na otu nke Ndị Òtù n'okpuru Nkwekọrịta Usoro UN maka Mgbanwe Ihu Igwe*). Pope Francis kwukwara otuto nkwekọrịta mba ụwa ahụ ma tụọ mba ọdụ "ka ha soro ụzọ dị n'ihu nke ọma, na mmụọ nkwado na-eto eto."

Fọrọ nke nta ka mba niile n'ụwa kwetara nkwekọrịta Paris, nke nwere ebumnuche gburugburu ebe obibi doro anya na nkwa ego. (Onye isi ala US n'oge ahụ, Barack Obama, debanyere akwụkwọ iji kwado USA na nke a na 2016, ma na 2017, Onye isi ala US, Donald Trump kwuru na United States agaghị anabata nkwekọrịta Paris ahụ ma wepụ USA na ya. Nke a kpatara iwe n'ụwa niile ma nyere aka ime ka US pụọ iche site na Europe na ọtụtụ akụkụ ndị ọzọ nke ụwa.) Pope Francis kwuru na mmadụ "ga-ada" ma ọ bụrụ na ọ naghị eme mgbanwe ya metụtara ihu igwe.

Ọ bụ ezie na ọ dịghị onye chọrọ ịna-eku ikuku jọgburu onwe ya, ịta agụụ, ịdị ogbenye, ịnọ n'ihe ize ndụ, wdg., ọ mbọ mmadụ iji mezuo ebumnuche atụmatụ 2030 nke Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ na/ma ọ bụ nkwekọrịta Paris ga-edozi nsogbu ndị mmadụ na-eche ihu?

Akụkọ ihe mere eme nke Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ

E hiwere Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ ma guzobe ya na 24 Ọktoba 1945, mgbe Agha Ụwa nke Abụọ gasịrị, iji gbochie ọgụ dị otú ahụ ọzọ ma gbalịa kwalite udo n'ụwa. Mgbe e hiwere ya, UN nwere steeti ndị òtù 51; ugbu a e nwere 193.

E nwere ọtụtụ narị, ma ọ bụ ọbụna puku, esemokwu gburugburu ụwa kemgbe e guzobere Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ, mana anyị ka enweghị ihe a ga-akpọ Agha Ụwa nke Atọ.

Ụfọdụ kwenyere na imekọrịta mba ụwa dịka Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ si kwuo na ọ na-akwalite, jikọtara ya na ụdị atụmatụ ime mmụọ n'etiti okwukwe na nke ụka niile Pope Leo XIV na ọtụtụ ndị ndu okpukpe ndị ọzọ na-agbalị ịkwalite, ga-eweta udo na ọganihu.

Otú ọ dị, ndekọ ihe mere eme nke Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ n'ịrụ nke a adịghị mma. Na mgbakwunye na ọtụtụ esemokwu agha kemgbe e guzobere Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ, ọtụtụ nde mmadụ na-enweghị nri zuru oke, bụ ndị gbapụrụ mba ha, ma ọ bụ na-adị oke ogbenye.

Ọtụtụ afọ iri gara aga, Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ malitere itinye *Ebumnuche Mmepe Millennium* ya n'ọrụ. Ọ nwere ebumnuche mmepe asatọ, ma nke a esoghị nke ọma, ọbụlagodi dịka Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ onwe ha si kwuo. Ya mere, na 2015, e nabatara ihe a na-akpọ "Ebumnuche Mmepe Na-adịgide Adịgide iri na asaa." Ụfọdụ nwere olileanya; ụfọdụ na-ewere ya dị ka nrọ utopia.

Banyere utopia, na Mee 6, 2016, Pope Francis kwuru na ọ rụrụ nrọ utopia Europe nke mmadụ ga-ahụ n'anya, nke ụka ya ga-enyere kọntinent ahụ iru. Otú ọ dị, nrọ Pope ahụ ga-aghọ nrọ ọjọọ (lee Mkpughe 18).

Enwere ike inwe imekọrịta na ihe ịga nke ọma, ma …

Akwụkwọ okwu Merriam-Webster na-ekwu na utopia bụ "ebe a na-echepụta n'echiche ebe ọchịchị, iwu, na ọnọdụ mmekọrịta mmadụ zuru oke." Baịbụl na-akụzi na mmadụ enweghị ike idozi nsogbu ya n'onwe ya:

> [23]O Onyenwe anyị, amaara m na ụzọ mmadụ adịghị n'aka ya; ọ bụghị n'aka mmadụ na-eje ije ịtọ ụzọ ya. (Jeremaya 10:23, NKJV n'ofe ma e wezụga ebe e gosiri ọzọ)

Baịbụl na-akụziri na imekọrịta mba ụwa ga-ada ada:

> [16] Mbibi na mwute dị n'ụzọ ha; [17] Ha amaghị ụzọ udo; [18] Enweghị egwu Chineke n'ihu ha. (Ndị Rom 3:16-18)

Otú ọ dị, ọtụtụ mmadụ na-arụsi ọrụ ike iji wuo ụwa zuru oke dịka ha si hụ ya, ma mgbe ụfọdụ na-agbalị itinye okpukpe n'ime ya. Ma fọrọ nke nta ka ọ dịghị onye dị njikere iso ụzọ nke otu ezi Chineke. Ọ bụghị na ọ gaghị enwe mmepe ọ bụla n'ịga n'ihu ebumnuche Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ ma ọ bụ nke Vatican. A ga-enwe ụfọdụ (ma ọtụtụ n'ime ebumnuche ndị ahụ dị mma), yana ụfọdụ ihe mgbochi.

N'eziokwu, o yikarịrị ka mgbe nnukwu esemokwu gasịrị, a ga-ekwenye ma kwado ụdị nkwekọrịta udo mba ụwa (Daniel 9:27). Mgbe nke a mere, ọtụtụ mmadụ ga-ekwenye n'ụzọ ụgha na ụmụ mmadụ ga-eweta ọha mmadụ dị jụụ ma dị ka nrọ.

A ga-aghọgbu ọtụtụ site n'ụdị 'mmepe utopia' mba ụwa dị otú ahụ (lee Ezekiel 13:10) yana site na ihe ngosi na ihe ịtụnanya dị iche iche (2 Tesalọnika 2:9-12). Ma Baịbụl kwuru na udo dị otú ahụ agaghị adịgide (Daniel 9:27; 11:31-44), n'agbanyeghị ihe ndị ndu nwere ike ikwu (1 Ndị Tesalọnika 5:3; Aisaia 59:8).

Echiche na, ma e wezụga Jisọs (lee Jọn 15:5; Matiu 24:21-22), mmadụ nwere ike iweta utopia n'oge ọjọọ a dị ugbu a bụ ozi ụgha (Galatia 1:3-10).

Ọ bụrụ na mmadụ naanị ya enweghị ike kpamkpam iweta utopia n'eziokwu, ò nwere ụdị utopia ọ bụla ga-ekwe omume?

Ee.

Alaeze Chineke ga-eme ka ụwa a, ma n'ọdịnihu, ebighị ebi dum, bụrụ nke ka mma n'ụzọ ịtụnanya.

2. Ozioma kedu ka Jisọs kụziri?

Baịbụl na-akụziri na ọha mmadụ zuru oke, nke a na-akpọ Alaeze Chineke, ga-anọchi ọchịchị mmadụ (Daniel 2:44; Mkpughe 11:15; 19:1-21).

Mgbe Jisọs malitere ọrụ ozi ya n'ihu ọha, ọ malitere site n'ịkụzi ***ozioma alaeze Chineke***. Nke a bụ ihe Mak 1:14-15 kwuru:

> [14]Mgbe e tinyere Jọn n'ụlọ mkpọrọ, Jisọs bịarutere Galịlị, na-ekwusa ozi ọma alaeze Chineke, [15]na-ekwu, "Oge eruola, alaeze Chineke dị nso. Chegharịanụ, kwere ozi ọma." (Mak 1:14-15)

Okwu "gospel" si na okwu Grisịk a na-ede n'mkpụrụedemede Latịn dị ka euangelion pụta, nke pụtara "ozi ọma" ma ọ bụ "akụkọ ọma." N'Agba Ọhụrụ, a na-eji okwu Bekee "kingdom," nke metụtara alaeze Chineke, kwuo ihe dị ka ugboro 149 na NKJV na 151 na *Douay Rheims Bible*. Ọ si na okwu Grisịk e mesịrị kọwaa dị ka *basileia* pụta, nke pụtara ọchịchị ma ọ bụ alaeze eze.

Alaeze mmadụ, dịka alaeze Chineke, nwere eze (Mkpughe 17:14), ha na-ekpuchi mpaghara ala (Mkpughe 11:15), ha nwere iwu (Aisaia 2:3-4; 30:9), na ha nwere ndị bi na ha (Luka 13:29).

Nke a bụ nkuzi ọha mbụ Jisọs nyere, dịka Matiu si dekọọ ya:

> [23]Jisọs gara gburugburu Galili niile, na-akụzi n'ụlọ nzukọ ha, na-ekwupụta ozioma alaeze. (Matiu 4:23)

Matiu na-edekwa:

> [35] Mgbe ahụ Jisọs gara obodo niile na ime obodo, na-akụzi n'ụlọ nzukọ ha, na-ekwupụta ozi ọma alaeze, (Matiu 9:35)

Agba Ọhụrụ na-egosi na Jisọs ga-achị ruo mgbe ebighị ebi:

> [33] Ọ ga-achịkwa ụlọ Jekọb ruo mgbe ebighị ebi, alaeze ya agaghị akwụsị. (Luk 1:33)

Luka dekọrọ na ebumnuche e zigara Jisọs bụ ịkụzi Alaeze Chineke. Lelee ihe Jisọs kụziri:

> [43] O sịrị ha, "Ọ dị m mkpa ịgwa obodo ndị ọzọ ozi alaeze Chineke, n'ihi na e zigara m maka nke a." (Luka 4:43)

Ị nụrụla ka a na-ekwupụta nke a n'ụka? Ị maara na ebumnuche e zigara Jisọs bụ ịkụziri Alaeze Chineke?

Luka na-edekwa na Jisọs *gara* kwuo maka Alaeze Chineke:

> [10] Ma ndịozi, mgbe ha laghachiri, gwaara Ya ihe niile ha mere. Mgbe ahụ, Ọ were ha gaa n'otu ebe efu dị n'akụkụ obodo a na-akpọ Bethsaida. [11] Ma mgbe ọtụtụ mmadụ chọpụtara ya, ha soro Ya; Ọ nabatara ha ma gwa ha okwu gbasara alaeze Chineke. (Luka 9:10-11)

Jisọs kụziri na Alaeze Chineke kwesịrị ịbụ ihe kacha mkpa maka ndị ga-eso Ya:

> [33] Ma chọọ mbụ alaeze Chineke na ezi omume Ya, (Matiu 6:33)

> [31] Ma chọọ alaeze Chineke, a ga-agbakwunye ihe ndị a niile nye unu. [32] Egbula egwu, ìgwè nta, n'ihi na ọ dị Nna unu n'obi inye unu alaeze. (Luk 12:31-32)

Ndị Kraịst kwesịrị ịchụso Alaeze Chineke nke mbụ. Ha na-eme nke a site n'itinye ya n'elu ihe niile ha na-eme, site n'ibi ndụ dịka Kraịst ga-achọ ka ha bi, na site n'ịtụ anya nloghachi Ya na alaeze Ya. Otú ọ dị, ọtụtụ n'ime ndị na-ekwupụta na ha bụ ndị Kraịst, ọ bụghị naanị na ha anaghị achụso Alaeze Chineke nke mbụ, kamakwa ha amaghịkwa ihe ọ bụ. Ọtụtụkwa kwenyere ụgha na isonye na ndọrọndọrọ ọchịchị ụwa bụ ihe Chineke na-atụ anya n'aka ndị Kraịst. N'ihi na ha amaghị alaeze Chineke, ha anaghị

bi ugbu a dịka ha kwesịrị ma ọ bụ ghọta ihe kpatara mmadụ ji nwee ntụpọ dị otú a.

Rịba ama na a ga-enye alaeze ahụ otu nta (lee Rom 11:5). Ọ na-achọ ịdị umeala n'obi ka mmadụ nwee ike ịbụ akụkụ nke otu nta eziokwu.

A ka emebeghị Alaeze Chineke n'ụwa

Jisọs kụziri na ndị na-eso ya kwesịrị ịrịọ ka alaeze ahụ bịa, ya mere ha anaghị enwe ya ugbu a:

> [9] Nna anyị nọ n'eluigwe, ka a kpọrọ aha gị nsọ. 10 Ka alaeze gị bịa. Ka e mee uche gị (Matiu 6:9-10)

Jisọs zitere ndịozi Ya pụọ ịgba ozi Alaeze Chineke:

> [1] Mgbe ahụ, Ọ kpọrọ ndịozi Ya iri na abụọ n'otu, nyere ha ike na ikike imeri mmụọ ọjọọ niile, ma gwọọ ọrịa. [2] Ọ zitere ha ka ha gaa kụziere alaeze Chineke. (Luk 9:1-2)

Jisọs kụziri na ịdị ya naanị adịghị abụ alaeze, n'ihi na alaeze ahụ emebeghị ntọala n'ụwa n'oge ahụ; ya mere ọ naghị eji aha ya tufuo mmụọ ọjọọ n'oge ahụ:

> [28]Ma ọ bụrụ na m na-ewepụ mmụọ ọjọọ site n'Mmụọ Chineke, n'eziokwu alaeze Chineke abịala n'ebe unu nọ. (Matiu 12:28)

Alaeze eziokwu dị n'ọdịnihu—ọ bụghị ugbu a dịka Mak gosiri:

> [47] Ma ọ bụrụ na anya gị na-eme ka ị mee mmehie, kpọpụ ya. Ọ ka mma ka ị banye n'alaeze Chineke nwere otu anya, kama inwe anya abụọ ka a tụba gị … (Mak 9:47)

> [23] Jisọs lere gburugburu wee sịrị ndịozi Ya, "O siri ike maka ndị nwere akụnụba ịbanye n'alaeze Chineke!" [24] Ndịozi wee tụrụ n'anya n'okwu Ya. Ma Jisọs zara ha ọzọ sị, "Ụmụ m, lee otú o si sie ike ka ndị tụkwasịrị akụnụba obi banye n'alaeze Chineke! [25] Ọ dị mfe ka kamel gafere n'ọnụ agịga karịa ka onye bara ọgaranya banye n'alaeze Chineke." (Mak 10:23-25)

> [25] N'eziokwu, ana m agwa unu, agaghị m ọzọ ịṅụ mkpụrụ osisi waini ruo ụbọchị ahụ ka m ga-aṅụ ya ọhụrụ n'alaeze Chineke." (Mak 14:25)

> [43] Jọsif si Arimatịa, onye ama ama n'ọgbakọ ndị ndú, onye na-echere alaeze Chineke n'onwe ya, bịarutere ma nwee obi ike … (Mak 15:43)

Jisọs kụziri na alaeze adịghị ugbu a n'ụwa a:

> [36]Jisọs zara, "Alaeze m abụghị nke ụwa a. Ọ bụrụ na alaeze m bụ nke ụwa a, ndị ohu m ga-alụ ọgụ ka e ghara ịnye m n'aka Ndị Juu; ma ugbu a alaeze m abụghị nke ebe a." (Jọn 18:36)

Jisọs kụziri na alaeze ahụ ga-abịa mgbe ọ laghachiri dịka Eze ya:

> [31]Mgbe Nwa Mmadụ bịarutere n'otuto Ya, na ndị ozi nsọ niile na Ya, mgbe ahụ Ọ ga-anọdụ n'oche eze nke otuto Ya. [32]A ga-anakọta mba niile n'ihu Ya, Ọ ga-ekewa ha otu n'otu, dịka onye na-azụ atụrụ si kewapụ atụrụ ya na ewu. [33] Ọ ga-etinye atụrụ n'aka nri Ya, ma ewu n'aka ekpe. [34]Mgbe ahụ Eze ga-agwa ndị nọ n'aka nri Ya, 'Bịanụ, unu ndị e gọziri site n'aka Nna m, nweta alaeze e kwadebere unu kemgbe ntọala ụwa.' (Matiu 25:31-34)

Ebe ọ bụ na Alaeze Chineke adịghị ebe a, anyị agaghị ahụ utopia n'eziokwu ruo mgbe e guzobere ya. N'ihi na ọtụtụ mmadụ amaghị Alaeze Chineke, ha anaghị aghọta otú ọchịchị ihụnanya Ya si arụ ọrụ.

Alaeze Chineke agaghị abịa "ruo mgbe a nabatara ndị mba ọzọ niile" (Rọm 11:25)—ma nke ahụ emeghị ka ọ dị ugbu a.

Kedu ihe Jisọs kwuru gbasara otú Alaeze Chineke si dị?

Jisọs nyere ụfọdụ nkọwa banyere otú Alaeze Chineke si dị:

> [26]O wee sị, "Alaeze Chineke dị ka mgbe mmadụ gbasasịrị mkpụrụ n'ala, [27]na ọ na-ehi ụra n'abalị ma na-ebili n'ụtụtụ, mkpụrụ ahụ na-eto ma na-eto, ọ maghị onwe ya otú o si eme. 28N'ihi na ala na-emepụta mkpụrụ n'onwe ya: mbụ ahịhịa, mesịa isi, mgbe ahụ mkpụrụ zuru oke n'isi. [29]Ma mgbe mkpụrụ ahụ ghere, ozugbo ọ na-etinye mma ọka, n'ihi na oge owuwe ihe ubi eruola." (Mak 4:26-29)

> [18] Mgbe ahụ Ọ sịrị, "Kedu ka alaeze Chineke dị? Gịnị ka m ga-eji tụnyere ya? [19] Ọ dị ka mkpụrụ mustard, nke otu nwoke were tinye n'ubi ya; ọ toro, ghọọ nnukwu osisi, ma nnụnụ ndị eluigwe wụrụ ụlọ n'ogwe ya." [20] O wee sị ọzọ, "Gịnị ka m ga-atụnyere alaeze

> Chineke? [21] Ọ dị ka aji, otu nwanyị were zoo n'ime ogo atọ nke ntụ ọka, ruo mgbe ọ jupụtara n'aji." (Luk 13:18-21)

Ihe atụ ndị a na-egosi na, n'mbido, Alaeze Chineke pere mpe, ma ọ ga-eto ruo nnukwu—n'ikpeazụ ọ ga-achị ụwa niile na mbara igwe na-enweghị ngwụcha.

Luka dekwara:

> [29]Ha ga-abịa si n'ọwụwa anyanwụ na n'ọdịda anyanwụ, si n'ugwu na n'ebe ndịda, wee nọdụ n'alaeze Chineke. (Luka 13:29)

Ya mere, Alaeze Chineke ga-enwe ndị si n'akụkụ ụwa niile. Ọ gaghị adịrị naanị maka ndị nwere mgbọrọgwụ Israel ma ọ bụ maka agbụrụ ụfọdụ. Ndị mmadụ si n'akụkụ niile ga-anọdụ n'alaeze a.

Luka 17 na Alaeze

Luka 17:20-21 na-eme ka ụfọdụ nwee mgbagwoju anya. Ma tupu anyị erute nke ahụ, hụ na ndị mmadụ ga-eri n'ezie n'Alaeze Chineke:

> [15] "Onye ga-eri achịcha n'alaeze Chineke bụ ngọzi!" (Luk 14:15)

Ebe ọ bụ na ndị mmadụ ga-eri nri n'Alaeze Chineke n'ọdịnihu, ọ bụghị naanị ihe ha chekwara n'obi ha ugbu a, n'agbanyeghị ntụgharị asụsụ na nghọtahie nke Luka 17:21 nke na-egosi ihe dị iche.

Ntụgharị AFV nke Luka 17:20-21 nwere ike inyere ụfọdụ aka ịghọta:

> [20]Mgbe ndị Farisi jụrụ Ya mgbe alaeze Chineke ga-abịa, Ọ zara ha sị, "Alaeze Chineke anaghị abịa site n'ile anya; [21]ha agaghịkwa asị, 'Lee, ọ dị ebe a!' ma ọ bụ, 'Lee, ọ dị ebe ahụ!' n'ihi na lee, alaeze Chineke dị n'etiti unu." (Luk 17:20-21, AFV; lee kwa ntụgharị NASB na ESV)

Lee na Jisọs na-ekwu okwu na ndị Farisi ndị na-adịghị agbanwe, ndị anụ ahụ, na ndị ihu abụọ. Jisọs "zaara ha," — ọ bụ ndị Farisi jụrụ Jisọs ajụjụ ahụ. Ha jụrụ ịmata Ya.

Ha nọ n'ụka? Mba!

Jisọs anaghị ekwu maka ụka ga-etolite n'oge na-adịghị anya. Ọ bụghịkwa maka mmetụta n'uche ma ọ bụ n'obi ka ọ na-ekwu.

Jisọs na-ekwu maka ỌCHỊCHỊ Ya! Ndị Farisi anaghị ajụ Ya ajụjụ gbasara ụka. Ha amaghị ihe ọ bụla gbasara ụka ọ bụla nke Agba Ọhụrụ ga-amalite n'oge na-adịghị anya. Ha anaghị ajụ ajụjụ gbasara ụdị mmetụta mara mma.

Ọ bụrụ na mmadụ chere na Alaeze Chineke bụ ỤKA — na Alaeze Chineke nọ "n'ime" ndị Farisi — ọ bụ na ỤKA nọ n'ime ndị Farisi? N'ezie ọ bụghị!

Nkwubi okwu dị otú ahụ bụ ihe nzuzu, ọ bụghị ya? Ọ bụ ezie na ụfọdụ nsụgharị Protestant na-asụgharị akụkụ nke Luka 17:21 dị ka "Alaeze Chineke dị n'ime unu" (NKJV/KJV), ọbụna *Baịbụl New Jerusalem* nke Katọlik Rom na-asụgharị ya nke ọma dị ka "alaeze Chineke dị n'etiti unu."

Jisọs bụ Onye nọ n'etiti Farisii—Ọ ga-aghọ Eze nke Alaeze ahụ. Ugbu a, Farisii chere na ha na-atụ anya Alaeze Chineke. Ma ha ghọtara ya n'ụzọ na-ezighi ezi. Jisọs kọwara na ọ gaghị abụ Alaeze mpaghara ma ọ bụ nke e ji oke maka Ndị Juu naanị, dịka ha chere (ọ bụghịkwa ụka dịka ụfọdụ kwenyere ugbu a). Alaeze Chineke agaghị abụ naanị otu n'ime ọtụtụ alaeze mmadụ na nke a pụrụ ịhụ anya, nke ndị mmadụ nwere ike ịkọ ma ọ bụ hụ, sị, "Nke a bụ ya, ebe a" ma ọ bụ "Alaeze ahụ dị n'ebe ahụ."

Jisọs n'onwe Ya mụrụ ka Ọ bụrụ EZE alaeze ahụ, dịka Ọ siri gwa Pilat n'ụzọ doro anya (Jọn 18:36-37). Ghọta na Baịbụl na-ejikarị okwu "eze" na "alaeze" dochie ibe ha (dịka Daniel 7:17-18,23). Eze nke Alaeze Chineke nke ọdịnihu nọ n'ebe ahụ n'akụkụ ndị Farisii. Ma ha achọghị ịmata Ya dịka eze ha (Jọn 19:21). Mgbe Ọ laghachiri, ụwa ga-ajụ Ya (Mkpughe 19:19).

Jisọs gara n'ihu, na nkebi ndị na-esote na Luk 17, kọwaa mbata Ya nke abụọ, mgbe Alaeze Chineke ga-achị ụwa niile (iji ntụgharị Moffatt):

> [22]O kwuru na ndị na-eso ụzọ ya, "Ụbọchị ga-abịa mgbe unu ga-achọsi ike ruo mgbe ebighị ebi n'efu ka unu nwee otu ụbọchị nke Nwa Mmadụ. [23]Ndị mmadụ ga-asị, 'Lee, ọ nọ ebe a!' 'Lee, ọ nọ ebe ahụ!' ma apụghị ịpụ ma ọ bụ gbaa ọsọ soro ha, [24]n'ihi na dịka àmụmà na-egbu site n'akụkụ otu nke mbara igwe ruo n'akụkụ ọzọ, otu a ka Nwa Mmadụ ga-adị n'ụbọchị ya. [25]Ma o buru ụzọ ga-ata ahụhụ ukwu ma a ga-ajụ ya site n'ọgbọ a. (Luk 17:22-25, Moffatt)

Jisọs kwuru maka àmụ̀mà na-egbu, dịka dị na Matiu 24:27-31, na-akọwa mbata Ya nke abụọ iji CHỊKWAA ụwa niile. Jisọs anaghị ekwu na ndị Ya agaghị enwe ike ịhụ Ya mgbe Ọ laghachiri—ha ga-ahụ Ya (lee Ihe Ọrụ Ndịozi 1:11).

Otú ọ dị, ọtụtụ mmadụ agaghị amata Ya dịka Eze ha (Mkpughe 11:15) ma ha ga-alụ ọgụ megide Ya (Mkpughe 19:19)! Ọtụtụ ga-eche na Jisọs bụ Onye Iro Kraịst (Antikraịst). Jisọs anaghị ekwu na Alaeze Chineke dị n'ime ndị Farisii ahụ—ọ gwara ha n'ebe ọzọ na ha agaghị abanye n'Alaeze n'ihi aghụghọ ha (Matiu 23:13-14). Ọzọkwa, Jisọs anaghị ekwu na Ụka ga-abụ Alaeze.

Alaeze Chineke bụ ihe mmadụ ga-enwe ike ịbanye otu ụbọchị — dịka na mbilite n'ọnwụ nke ndị ezi omume! Ma ọbụna Abraam na ndị nna nna ndị ọzọ ka anọghị ebe ahụ (lee Hibru 11:13-40).

Ndịozi maara na Alaeze Chineke adịghị n'ime ha onwe ha n'oge ahụ, na ọ ga-apụta dịka ihe ndị a, nke sochiri Luka 17:21, si gosi:

> [11]Mgbe ha nụrụ ihe ndị a, o kwuru ihe atụ ọzọ, n'ihi na ọ nọ nso Jerusalem ma ha chere na alaeze Chineke ga-apụta ozugbo. (Luka 19:11)

Alaeze ahụ doro anya na ọ dị n'ọdịnihu

Kedu ka ị ga-esi mata ma Alaeze dị nso? Dịka akụkụ nke ịza ajụjụ ahụ, Jisọs depụtara ihe omume amụma (Luk 21:8-28) wee kụziere:

> [29] Lelee osisi figi na osisi niile. [30] Mgbe ha na-epupụta akwụkwọ, unu na-ahụ onwe unu ma mata na okpomọkụ dị nso. [31] N'otu aka ahụ, **mgbe unu hụrụ ihe ndị a na-eme, mara na alaeze Chineke dị nso.** (Luka 21:29-31)

Jisọs chọrọ ka ndị ya soro ihe omume amụma ka ha mata mgbe Alaeze ga-abịa. Jisọs kwuru n'ebe ọzọ ka ndị ya na-ele anya ma na-elebara ihe omume amụma anya (Luk 21:36; Mak 13:33-37). N'agbanyeghị okwu Jisọs, ọtụtụ mmadụ anaghị ele anya na ihe omume ụwa jikọtara na amụma.

Na Luk 22 na 23, Jisọs gosipụtara ọzọ na Alaeze Chineke bụ ihe ga-emezu n'ọdịnihu mgbe Ọ kụziiri:

> [15]"Site n'ọchịchọ siri ike, achọrọ m iri Pasova a na unu tupu m nata ahụhụ; [16]n'ihi na ana m agwa unu, agaghị m iri ya ọzọ ruo mgbe a ga-emezu ya n'alaeze Chineke." [17]Mgbe ahụ Ọ weere iko ahụ, gọzie ya, sị, "Were nke a kesaa ya n'etiti unu; [18]n'ihi na ana m agwa unu, agaghị m aṅụ mkpụrụ osisi waini ruo mgbe alaeze Chineke ga-abịa." (Luk 22:15-18)

> [39] Ma otu n'ime ndị ọjọọ ahụ a kụrụ n'obe ya na-ekwulu ya, sị, "Ọ bụrụ na ị bụ Onye Mesaya, zọpụta onwe gị, zọpụtakwa anyị." [40]Onye ibe ya wee baara ya mba, sị ya, "Ị naghịkwa egwu Chineke? N'ihi na ị nọkwa n'ikpe ya. [41]Ma anyị nọ n'ikpe ziri ezi, n'ihi na anyị natara ihe kwesịrị anyị, n'ihi na a na-akwụ anyị ụgwọ dịka ihe anyị mere; ma onye a emeghị ihe ọjọọ ọ bụla." [42]O wee sịrị Yeshua, "Onyenwe m, cheta m mgbe ị bịarutere n'alaeze gị." [43]Ma Yeshua sịrị ya, "N'eziokwu, ana m agwa gị, taa ị ga-anọnyere m na Paradịs." (Luk 23:39-43, Aramaic in Plain English)

Alaeze Chineke abụghị nke bịara ozugbo e gbuo Jisọs, dịka Maak na Luka si gosi anyị:

> [43] Jọsif si Arimathea, onye ama ama n'ọgbakọ ndị okenye, onye na-echere alaeze Chineke n'onwe ya, bịara ma nwee obi ike … (Mak 15:43)

> [51] Ọ bụ onye si Arimathea, obodo Ndị Juu, onye na-eche alaeze Chineke kwa. (Luka 23:51)

Ọ bụ mgbe mbilite n'ọnwụ gasịrị (1 Korint 15:50-55) ka ndị Kraịst ga-amụrụghachi iji banye n'Alaeze Chineke, dịka Jọn si dee:

> [3] Jisọs zara ya sị, "N'eziokwu, n'eziokwu, ana m agwa gị, ma ọ bụrụ na mmadụ amụghị ọzọ, ọ gaghị ahụ alaeze Chineke." [4] Nikodemos kwuru Ya, "Olee otú mmadụ ga-esi amụ ọzọ mgbe ọ toro? Ò nwere ike ịbanye n'afọ nne ya nke abụọ ka a mụọ ya?" [5] Jisọs zara, "N'eziokwu, n'eziokwu, ana m agwa gị, ma ọ bụrụ na mmadụ

amụghị site n'ime mmiri na Mmụọ Nsọ, ọ gaghị enwe ike ịbanye n'alaeze Chineke. (Jọn 3:3-5)

Naanị ndị Chineke ka ga-ahụ alaeze Chineke nke ikpeazụ mgbe puku afọ gasịrị.

Biko ghọta nke ọma na mgbe Jisọs bilitere n'ọnwụ, ọ kụziiri ọzọ gbasara Alaeze Chineke:

> [3]O gosikwara onwe Ya dị ndụ mgbe Ọ gụsịrị ịnata ahụhụ site n'ọtụtụ ihe àmà doro anya, ha hụrụ Ya n'ime ụbọchị iri anọ, na-ekwu maka ihe metụtara alaeze Chineke. (Ihe Ọrụ Ndịozi 1:3)

Okwu ozi mbụ na nke ikpeazụ Jisọs nyere bụ gbasara Alaeze Chineke! Jisọs bịara dịka onye ozi iji kụziere gbasara Alaeze ahụ.

Jisọs kpaliri ka Onyeozi Jọn dee banyere Alaeze Chineke nke puku afọ ga-adị n'ụwa. Lelee ihe Ọ kpalitere Jọn ide:

> [4]Ahụrụ m mkpụrụobi ndị e gbuturu isi maka ịbụ ndị àmà Jisọs na maka okwu Chineke, ndị na-efeghị anụ ọhịa ahụ ma ọ bụ ihe oyiyi ya, na ndị na-anaghị enweta akara ya n'isi ha ma ọ bụ n'aka ha. Ha wee dị ndụ ma na-achịkwa alaeze na Jisọs ruo puku afọ. (Mkpughe 20:4)

Ndị Kraịst mbụ kụziri na Alaeze puku afọ nke Chineke ga-adị n'ụwa ma dochie ọchịchị ụwa dịka Baịbụl si kụziere (lee Mkpughe 5:10, 11:15).

Gịnị mere, ọ bụrụ na Alaeze Chineke dị oke mkpa, ọtụtụ mmadụ anaghị anụ ọtụtụ ihe gbasara ya?

N'akụkụ ụfọdụ n'ihi na Jisọs kpọrọ ya ihe omimi:

> [11]O wee gwa ha, "E nyere unu amamihe ịmata omimi nke alaeze Chineke; ma maka ndi nọ n'èzí, ihe niile na-abịa n'okwu atụ. (Mak 4:11)

Ọbụna taa, Alaeze eziokwu nke Chineke ka bụ ihe omimi n'anya ọtụtụ mmadụ, dịka ọtụtụ n'ime atụmatụ Chineke si dị (lee kwa akwụkwọ anyị

n'efu n'ịntanetị na www.ccog.org nke akpọrọ: IHE OMIMI nke ATỤMATỤ CHINEKE Gịnị mere Chineke ji kee ihe ọ bụla? Gịnị mere Chineke ji kee gị?).

Chebara nke a echiche kwa, na Jisọs kwuru na njedebe (oge) ga-abịa (ngwa ngwa) mgbe e kwusịrị ozioma alaeze n'ụwa niile dị ka àmà:

> [14]A ga-ekwupụta ozi ọma alaeze a n'ụwa niile dị ka àmà nye mba niile, mgbe ahụ ka njedebe ga-abịa. (Matiu 24:14)

Ịkọ ozioma Alaeze Chineke dị mkpa ma a ga-emezu **ya n'oge njedebe a**. Ọ bụ "ozi ọma" n'ihi na ọ na-enye olileanya eziokwu maka nsogbu ndị mmadụ, n'agbanyeghị ihe ndị ndú ndọrọ ndọrọ ọchịchị nwere ike ịkụziri.

Ọ bụrụ na ị tụlee okwu Jisọs, ọ ga-edo gị anya na ezi ụka Kraịst kwesịrị ikwupụta ozioma alaeze ahụ ugbu a. Nke a kwesịrị ịbụ ihe kacha mkpa maka Ụka. Ma iji mee nke a nke ọma, a ga-eji ọtụtụ asụsụ. Nke a bụ ihe Ụka Chineke *Na-aga n'ihu* na-agbalị ime. Ma nke a bụkwa ihe mere e ji tụgharịa akwụkwọ a n'ọtụtụ asụsụ.

Jisọs kụziri na ọtụtụ mmadụ agaghị anabata ụzọ Ya:

> [13]Banye n'ọnụ ụzọ dị warara; n'ihi na ọnụ ụzọ sara mbara na ụzọ sara mbara na-eduga n'ọnwụ, ọtụtụ na-abanye site na ya. [14]N'ihi na ọnụ ụzọ dị warara na ụzọ siri ike na-eduga na ndụ, ole na ole ka na-achọta ya. (Matiu 7:13-14)

Ozioma nke Alaeze Chineke na-eduga na ndụ!

Ọ ga-atọ ụtọ ịmara na ọ bụ ezie na ọtụtụ ndị kwere Kraịst na-ekwupụta okwukwe ha anaghị ahụ echiche na Kraịst tụrụ aka na ịkụzi ozioma Alaeze Chineke, ndị ọkà mmụta okpukpe na ndị ọkà mmụta akụkọ ihe mere eme na-enweghị njikọ na okpukpe aghọtakarịla na nke a bụ ihe Baịbụl na-akụzi n'eziokwu.

Otú ọ dị, Jisọs n'onwe Ya tụrụ anya ka ndịozi Ya kụziere ozioma alaeze Chineke (Luk 9:2,60). N'ihi na alaeze nke ọdịnihu ga-adabere na iwu Chineke, ọ ga-eweta udo na ọganihu—na ịgbaso iwu ndị ahụ n'oge a na-eduga n'udo eziokwu (Abụ Ọma 119:165,172; Efe 2:15).

Ma ozi ọma a gbasara alaeze a maara na Agba Ochie.

3. Ọ bụ na a maara Alaeze ahụ n'Agba Ochie?

Okwu ozi mbụ na nke ikpeazụ e dere nke Jisọs metụtara ikwupụta ozioma Alaeze Chineke (Mak 1:14-15; Ihe Ọrụ 1:3).

Alaeze Chineke bụ ihe ndị Juu n'oge Jisọs kwesịrị ịma banyere ya n'ihi na e kwuru ya na Akwụkwọ Nsọ ha, nke anyị na-akpọ Ugbu a Agba Ochie.

Daniel kụziri gbasara Alaeze

Onye amụma Daniel dere:

> [40]Alaeze nke anọ ga-adị ike dịka ígwè, n'ihi na ígwè na-agbaji ihe niile ma na-eme ka ha daa; dịkwa ka ígwè na-agbaji ihe niile, alaeze ahụ ga-agbaji ndị ọzọ niile ma gbajie ha. [41] Ka ị hụrụ ụkwụ na mkpịsị ụkwụ, ụfọdụ nke aja potter na ụfọdụ nke ígwè, alaeze ahụ ga-ekewa; ma ike ígwè ga-adị n'ime ya, dịka ị hụrụ ígwè jikọtara na aja potter. [42] Dị ka mkpịsị ụkwụ si bụrụ ụfọdụ nke ígwè na ụfọdụ nke aja, alaeze ahụ ga-adị ụfọdụ siri ike na ụfọdụ adighị ike. [43]Dị ka ị hụrụ ígwè jikọtara na aja e ji arụ ite, ha ga-agwakọta mkpụrụ mmadụ; ma ha agaghị ejikọta onwe ha, dịka ígwè anaghị agwakọta na aja. [44]N'ụbọchị ndị eze ndị a, Chineke nke eluigwe ga-ebuli alaeze nke agaghị emebi emebi; alaeze ahụ agaghị hapụ ndị ọzọ; ọ ga-ebibi alaeze ndị a niile ma rie ha, ọ ga-anọgide ruo mgbe ebighị ebi. (Daniel 2:40-44)
>
> [18] Ma ndị nsọ nke Onye Kasị Elu ga-enweta alaeze ahụ, ma ha ga-enweta ya ruo mgbe ebighị ebi, ee, ruo mgbe ebighị ebi na ebighị ebi.' (Daniel 7:18)
>
> [21] "Ana m ele; otu mpi ahụ na-alụ ọgụ megide ndị nsọ, na-emeri ha, [22] ruo mgbe Onye Ochie Ụbọchị bịarutere, a kpebiri ikpe n'uru ndị nsọ nke Onye Kasị Elu, oge wee ruo ka ndị nsọ nweta alaeze." (Daniel 7:21-22)

Site n'aka Daniel, anyị mụtara na oge ga-abịa mgbe Alaeze Chineke ga-ebibi alaeze ụwa a ma ga-adịgide ruo mgbe ebighị ebi. Anyị mụtara kwa na ndị nsọ ga-enweta akụkụ ha n'inweta alaeze a.

Ọtụtụ akụkụ nke amụma Daniel bụ maka oge anyị nọ na narị afọ nke iri abụọ na otu.

Lelee ụfọdụ nkebi si na Agba Ọhụrụ:

> [12]"Mpi iri ị hụrụ bụ eze iri ndị ka enwetabeghị alaeze; ha na-enweta ikike dị ka eze otu awa na anụ ọhịa ahụ." [13]Ha niile nwere otu uche, ha ga-enye ike na ikike ha nile n'aka anụ ọhịa ahụ. [14]Ha ga-alụ ọgụ na Atụrụ ahụ, Atụrụ ahụ ga-emeri ha, n'ihi na Ọ bụ Onyenwe anyị nke ndị nwe, Eze nke eze; ndị nọnyere Ya a kpọrọ aha, ahọpụtara, ma bụrụ ndị kwere ekwe." (Mkpughe 17:12-14)

Ya mere, anyị na-ahụ na Agba Ochie na nke Ọhụrụ echiche na e nwere alaeze ụwa n'oge njedebe nke ga-enwe akụkụ iri, na Chineke ga-ebibi ya ma guzobe alaeze Ya.

Aisaia Kụziiri Banyere Alaeze

Chineke kpaliri Aisaia ide banyere akụkụ mbụ nke Alaeze Chineke, ọchịchị afọ puku a na-akpọ mileniyọm, n'ụzọ a:

> [1] A ga-apụta ogwe osisi si n'okwú Jese, ma Alaka ga-eto site na mgbọrọgwụ ya. [2] Mmụọ nke Onyenwe anyị ga-ezu ike n'elu ya, Mmụọ amamihe na nghọta, Mmụọ ndụmọdụ na ike, Mmụọ ihe ọmụma na ụjọ Onyenwe anyị.
>
> [3] Ọ na-enwe ọṅụ n'ịtụ egwu Chineke, ọ gaghịkwa ekpe ikpe site n'ihe anya ya hụrụ, ma ọ bụ kpebie site n'ihe ntị ya nụrụ; [4] Ma site n'ezi omume ọ ga-ekpe ndị ogbenye ikpe, kpebie n'ezigbo ikpe
>
> n'ihi ndị dị umeala n'obi n'ụwa; ọ ga-akụ ụwa site n'ọkpọ ọnụ Ya, ma site n'umụ ọnụ Ya ọ ga-egbu ndị ajọ. [5]Ezi omume ga-abụ eriri n'akụkụ nkwamba Ya, na ntụkwasị obi ga-abụ eriri úkwù Ya.
>
> [6]"Nkịta ọhịa ga-ebikọ na nwa atụrụ, agụ ga-edinakọ na nwa ewu, nwa ehi na nwa ọdụm na anụ ehi toro eto ga-anọ ọnụ; nwa nta ga-eduga ha. [7]Ehi na anụ ọhịa bea ga-ata nri; ụmụ ha ga-ehi ụra ọnụ; ọdụm ga-eri ahịhịa akọrọ dịka ehi. [8]Nwa na-aṅụ ara ga-egwu n'akụkụ oghere agwọ ọjọọ (kọbra), nwa a kụrụ ara ga-etinye aka ya

n'ọnụ ọgba agwọ ajụala. [9]Ha agaghị emerụ ma ọ bụ bibie ihe ọ bụla n'ugwu m nsọ niile, n'ihi na ụwa ga-ejupụta n'ihe ọmụma Onyenwe anyị dịka mmiri si kpuchie oke osimiri.

[10]"N'ụbọchị ahụ, a ga-enwe mgbọrọgwụ Jese, onye ga-anọdụ dịka ọkọlọtọ nye ndị mmadụ; n'ihi na ndị mba ọzọ ga-achọ Ya, ebe izu ike Ya ga-adị ebube." (Aisaia 11:1-10)

Ihe kpatara m ji kpọọ nke a akụkụ mbụ ma ọ bụ ọkwa mbụ nke Alaeze Chineke bụ na nke a bụ oge ga-adị anụ ahụ (tupu oge obodo nsọ, Jerusalem Ọhụrụ, daa site n'eluigwe, Mkpughe 21) ma ga-adịru puku afọ. Aisaia kwadoro akụkụ anụ ahụ nke ọkwa a mgbe ọ gara n'ihu sị:

[11] Ọ ga-eme n'ụbọchị ahụ na Onyenwe anyị ga-etinyeghachi aka Ya nke abụọ iji weghachite ihe fọdụrụ n'ime ndị Ya fọdụrụ, si Asiria na Ijipt, si Patros na Kush, si Elam na Shinar, si Hamath na agwaetiti nke osimiri.

[12] Ọ ga-edobe ọkọlọtọ maka mba niile, ọ ga-anakọta ndị a tufuru nke Israel, ma chịkọtara ndị gbasasịrị nke Judah si n'akụkụ anọ nke ụwa. [13] Ọzọkwa, iwe nke Efraim ga-apụ, ndị iro Judah ga-ehichapụ; Efraim agaghị enwe iwe megide Judah, Judah agaghịkwa emegbu Efraim. [14]Ma ha ga-efe ala n'ubu ndi Filistia n'ebe odida anyanwu; ha ga-apụnara ndị nke Ọwụwa Anyanwụ ihe; ha ga-etinye aka ha na Edom na Moab; ndi Amon ga-eje ha ozi. [15]Onyenwe anyi ga-ebibi kpamkpam asusu Osimiri Ijipt; Site n'ifufe Ya dị ike, Ya ga-eme ka mkpu Ya maa jijiji n'elu Osimiri, tie ya n'osimiri asaa, mee ka ndị mmadụ gafere ya n'akpụkpọ ụkwụ akọrọ. [16]A ga-enwe ụzọ ukwu maka ndị Ya fọdụrụ, ndị a ga-ahapụ n'Asiria, dịka ọ dị maka Israel n'ụbọchị ọ si ala Ijipt pụta. (Aisaia 11:11-16)

Aisaia nwetakwara mmụọ nsọ ide:

[2] Ugbu a, n'ụbọchị ndị ikpeazụ, ugwu ụlọ Onyenwe anyị ga-adị n'elu ugwu niile, a ga-ebuli ya elu karịa ugwu ndị ọzọ; mba niile ga-asọba ya. [3] Ọtụtụ mmadụ ga-abịa sị, "Bịa, ka anyị gbaa ugwu Onyenwe anyị, Gaa n'ụlọ Chineke nke Jekọb; Ọ ga-akụziri anyị ụzọ Ya, Anyị ga-eje n'ụzọ Ya." **N'ihi na site na Zayọn ga-apụta iwu**,

> Okwu Onyenwe anyị ga-esi Jerusalem **pụta**. [4] Ọ ga-ekpe n'etiti mba, Ọ ga-akụda ọtụtụ mmadụ; Ha ga-agbanwe mma agha ha ka ọ bụrụ ngwá ọrụ ugbo, na ube ha ka ọ bụrụ mma ịcha ahịhịa; **mba agaghị ebuli mma megide mba ọzọ, ha agaghịkwa mụta agha ọzọ**. ... [11]A ga-eme ka mpako mmadụ daa, a ga-eme ka ịdị elu mmadụ daa, Onyenwe anyị naanị ya ga-ebuli elu n'ụbọchị ahụ. (Aisaia 2:2-4,11)

Ya mere, ọ ga-abụ oge udo zuru oke n'ụwa. N'ikpeazụ, nke a ga-adịru mgbe ebighị ebi, Jisọs ga-achị. Dabere na Akwụkwọ Nsọ dị iche iche (Abụ Ọma 90:4; 92:1; Aisaia 2:11; Osea 6:2), Talmud Ndị Juu na-akụzi na nke a ga-adịru afọ puku otu (Talmud Babilọn: Tractate Sanhedrin Folio 97a).

A kpaliri Aisaia ka o dee kwa ihe ndị a:

> [6]N'ihi na e mụrụ anyị Nwa, e nyere anyị Ọkpara; ọchịchị ga-adị n'ubu Ya. A ga-akpọ Aha Ya Ihe Ịtụnanya, Onye ndụmọdụ, Chineke Onye ike, Nna Ebighi ebi, Eze Udo. [7]Banyere mmụba ọchịchị Ya na udo agaghị enwe ngwụcha, n'oche eze David na n'ala ọchịchị Ya, iji hazie ya ma guzobe ya na ikpe ziri ezi na ezi omume site n'oge ahụ gaa n'ihu, ọbụna ruo mgbe ebighi ebi. Ọkụ obi Onyenwe anyị nke agha ga-emezu nke a. (Aisaia 9:6-7)

Cheta na Aisaia kwuru na Jisọs ga-abịa wuo alaeze nwere ọchịchị. Ọtụtụ ndị na-ekwupụta Kraịst na-eji nkebi a, karịsịa n'ọnwa Disemba kwa afọ, na-eleghara na ọ bụ amụma banyere ọchịchị karịa naanị amụma banyere ọmụmụ Jisọs. Baịbụl na-egosi na Alaeze Chineke nwere ọchịchị nwere iwu maka ndị nọ n'okpuru ya, na Jisọs ga-abụ eze ya. Aisaia, Daniel na ndị ọzọ kwuru ya amụma.

Iwu Chineke bụ ụzọ ịhụnanya (Matiu 22:37-40; Jọn 15:10) ma Alaeze Chineke ga-achị dabere na iwu ndị ahụ. Ya mere, n'agbanyeghị otú ọtụtụ mmadụ n'ụwa si ele ya anya, Alaeze Chineke ga-adabere na ịhụnanya.

Abụ Ọma na Ihe ndị Ọzọ

Ọ bụghị naanị Daniel na Aisaia ka Chineke kpaliri ka ha dee gbasara alaeze Chineke na-abịa.

Ezekiel nwetara mmụọ nsọ ide na ndị sitere *n'agbụrụ niile* nke Israel (ọ bụghị naanị Ndị Juu) ndị gbasasịrị n'oge Nchekasị Ukwu ga-anakọta ọnụ n'alaeze puku afọ:

> [17]Ya mere gwa ha, 'Sịrị Onyenwe anyị Chineke: Aga m achịkọtara unu site n'etiti mba, achịkọtara unu site n'ala ebe a gbasasịrị unu, ma m ga-enye unu ala Israel.' [18]Ha ga-aga ebe ahụ, ha ga-ewepụ ihe niile na-ewute Chineke na ihe niile ọjọọ si n'ebe ahụ. [19]Mgbe ahụ, m ga-enye ha otu obi, m ga-etinye mmụọ ọhụrụ n'ime ha, m ga-ewepụ obi nkume dị n'ime anụ ha, m ga-enye ha obi anụ, [20]ka ha wee jee n'iwu m, debe ikpe m ma mee ha; ha ga-abụ ndị m, m ga-abụkwa Chineke ha. [21]Ma maka ndị obi ha na-eso ọchịchọ ihe ọjọọ na ihe ọjọọ ha, aga m akwụghachi omume ha n'isi ha," ka Onyenwe anyị Chineke kwuru. (Ezekiel 11:17-21)

Ụmụ agbụrụ Izrel agaghịkwa gbasaa, kama ha ga-eso iwu Chineke ma kwụsị iri ihe a na-ewere dị ka ihe ọjọọ (Levitikus 11; Deuteronọmi 14).

Lelee ihe ndị a n'Abụ Ọma gbasara ozi ọma nke alaeze Chineke:

> [27] Ndị dị n'ókè ụwa niile ga-echeta ma laghachiri Onyenwe anyị, Ma ezinụlọ niile nke mba ga-efe Ya n'ihu. [28] N'ihi na alaeze bụ nke Onyenwe anyị, Ma Ọ na-achị mba. (Abụ Ọma 22:27-28)

> [6]Oche eze Gị, Chineke, bụ ruo mgbe ebighị ebi; ọkpọkpọ ezi omume bụ ọkpọkpọ alaeze Gị. (Abụ 45:6)

> [1] Ọ, bụọrọ Onyenwe anyị abụ ọhụrụ! Bụọrọ Onyenwe anyị abụ nye Onyenwe anyị, ụwa niile. [2] Bụọrọ Onyenwe anyị abụ nye Onyenwe anyị, gọzie Aha Ya; kwupụta ozi ọma nke nzọpụta Ya site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị. [3] Kwupụta ebube Ya n'etiti mba, ihe ijuanya Ya n'etiti ndị niile. (Abụ Ọma 96:1-3; lee kwa 1 Nchịkọta Akụkọ 16:23-24)

> [10] Ọrụ gị niile ga-efe gị otuto, O Onyenwe anyị, Ụmụ nsọ gị ga-efe gị ekele. [11] Ha ga-ekwu maka ebube alaeze gị, ma kọọrọ ike gị, [12] Ka e wee mee ka ụmụ mmadụ mara ihe ịrịba ama ya dị ike,

na ebube alaeze ya. [13] Alaeze gị bụ alaeze ebighi ebi, ọchịchị gị na-adịgide ruo ọgbọ niile. (Abụ 145:10-13)

Ụfọdụ ndị odeakwụkwọ n'Agba Ochie dere kwa banyere akụkụ dị iche iche nke alaeze ahụ (dịka Ezekiel 20:33; Ọbadaya 21; Maịka 4:7).

Ya mere, mgbe Jisọs malitere ịkụzi ozioma alaeze Chineke, ndị na-ege ya ntị ozugbo nwere ntakịrị ihe ọmụma banyere echiche bụ isi.

4. Ndịozi ọ̀ kụziri Oziọma nke Alaeze?

Ọ bụ ezie na ọtụtụ mmadụ na-eme ka oziọma bụrụ naanị akụkọ ọma gbasara onye Jisọs, eziokwu bụ na ndị na-eso ụzọ Jisọs kụziri oziọma nke Alaeze Chineke. Nke ahụ bụ ozi Jisọs wetara.

Onyeozi Pọlụ kụziri gbasara Alaeze Chineke na Jisọs:

> [8]O banyeere n'ụlọ nzukọ Juu, kwuo okwu n'ike obi ruo ọnwa atọ, na-akọwa ihe gbasara alaeze Chineke, na-agba ume ma na-eme ka ndị mmadụ kweta. (Ihe Ọrụ Ndịozi 19:8)
>
> [25] Ma n'eziokwu, ugbu a amaara m na unu niile, n'etiti unu m gara na-ekwupụta alaeze Chineke. (Ihe Ọrụ Ndịozi 20:25)
>
> [23] Ya mere, mgbe ha họpụtara ya otu ụbọchị, ọtụtụ n'ime ha bịarutere ya n'ụlọ nkwari akụ ya; ọ kọwara ha ma gosi ha nke ọma gbasara alaeze Chineke, na-agba ha ume gbasara Jisọs site n'Iwu Mose na site n'akwụkwọ amụma, site n'ụtụtụ ruo mgbede. … [31] na-ekwusa alaeze Chineke ma na-akụzi ihe gbasara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst n'enweghị ụjọ ọ bụla, ọ dịghị onye na-egbochi ya. (Ihe Ọrụ Ndịozi 28:23,31)

Rịba ama na Alaeze Chineke abụghị naanị maka Jisọs (ọ bụ ezie na Ọ bụ akụkụ dị mkpa ya), dịka Pọlụkwa kụziri maka Jisọs iche na ihe ọ kụziri gbasara Alaeze Chineke.

Pọlụkwa kpọrọ ya Oziọma Chineke, ma nke ahụ ka bụ Oziọma Alaeze Chineke:

> [9]… anyị kụziri unu ozi ọma nke Chineke … [12]ka unu jee n'ụzọ kwesịrị ekwesị nye Chineke onye na-akpọ unu n'alaeze Ya na ebube Ya. (1 Ndị Tesalọnika 2:9,12)

Pọlụkwa kpọrọ ya oziọma Kraịst (Rom 1:16). "Ozi ọma" Jisọs, ozi Ọ kụziri.

Chebara ya echiche na ọ bụghị naanị oziọma gbasara onye Jisọs Kraịst ma ọ bụ naanị maka nzọpụta onwe onye. Pọl kwuru na oziọma Kraịst gụnyere ịgbaso Jisọs, ịlaghachi Ya, na ikpe Chineke:

> [6]… ka Chineke kwụọ ndị na-ewute unu ụgwọ site na mkpagbu, 7ma nye unu ndị a na-akpagbu ezumike ọnụ na anyị mgbe Onyenwe anyị Jisọs ga-apụta site n'eluigwe na ndị mmụọ ozi Ya ndị ike, [8]na ọkụ na-ere ọkụ, na-ewepụta iwe n'elu ndị na-amaghị Chineke na ndị na-anaghị-eso ozioma Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. [9]A ga-akpọ ha ntaramahụhụ nke mbibi ebighi ebi site n'ihu Onyenwe anyị na ebube ike Ya, [10]mgbe Ọ ga-abịa n'Ụbọchị ahụ ka a kụọ Ya ebube n'ime ndị nsọ Ya ma ka a kụọ Ya nsọpụrụ n'etiti ndị niile kwere, n'ihi na e kwere okwu anyị n'etiti unu. (2 Ndị Tesalọnika 1:6-10)

Agba Ọhụrụ na-egosi na alaeze bụ ihe anyị ga-anata, ọ bụghị na anyị nwere ya kpamkpam ugbu a:

> [28] anyị na-anata alaeze nke a pụghị ime ka ọ maa jijiji. (Ndị Hibru 12:28)

Anyị nwere ike ịghọta ma na-atụ anya ịbụ akụkụ Alaeze Chineke ugbu a, ma anyị ka abaghị n'ime ya kpamkpam.

Pọl kpọmkwem kwadoro na mmadụ anaghị abanye kpamkpam n'Alaeze Chineke dịka mmadụ na-anwụ anwụ, n'ihi na nke a na-eme *mgbe* mbilite n'ọnwụ gasịrị:

> [50] Ugbu a, nke a ka m na-ekwu, ụmụnne, na anụ na ọbara apụghị iketa alaeze Chineke; ọ bụghịkwa ka mmebi ahụ nata ịdịghị mmebi. [51] Lee, m na-agwa unu ihe omimi: Ọ bụghị anyị niile ga-arahụ ụra, ma anyị niile ga-agbanwe— [52] n'otu oge, n'ịkụ anya, n'ịkụ ụda trompet ikpeazụ. N'ihi na trompet ga-ada, a ga-ebuli ndị nwụrụ anwụ n'ọnọdụ ire ure na-apụghị imetụ, anyị niile ga-agbanwe (1 Korint 15:50-52)

> [1]Ya mere, ana m akpọ gị n'ihu Chineke na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, onye ga-ekpe ndị dị ndụ na ndị nwụrụ anwụ mgbe ọ ga-apụta na alaeze Ya.
>
> (2 Timoti 4:1)

Pọlụ ọ bụghị naanị kụziiri nke ahụ, kamakwa o kwukwara na Jisọs ga-enye Alaeze ahụ n'aka Chineke Nna:

[20]Ma ugbu a Kraịst biliela n'ọnwụ, ọ ghọrọ mkpụrụ mbụ nke ndị nọrọ n'ụra. [21]N'ihi na dịka site n'aka mmadụ ọnwụ bịara, otu a ka site n'aka Mmadụ mbilite n'ọnwụ bịara. [22]N'ihi na dịka n'ime Adamu niile nwụrụ, otu a ka n'ime Kraịst niile ga-ebili ndụ. [23] Ma onye ọ bụla n'usoro ya: Kraịst bụ mkpụrụ mbụ, mgbe ahụ ndị Kraịst bụ n'oge ọbịa Ya. [24] Mgbe ahụ njedebe na-abịa, mgbe Ọ nyere alaeze n'aka Chineke Nna, mgbe Ọ kwụsịrị ọchịchị niile na ikike niile na ike niile. [25] N'ihi na Ọ ga-achị ruo mgbe Ọ tinyere ndị iro niile n'okpuru ụkwụ Ya. (1 Kọrint 15:20-25)

Pọlụkwa kụziri na ndị na-eme ihe ọjọọ (ndị na-emebi iwu) agaghị enweta alaeze Chineke:

[9] Ị maghị na ndị na-eme ihe ọjọọ agaghị enweta alaeze Chineke? Ekwela ka e duhie unu. Ma ndị na-eme mmekọahụ n'èzí alụmdi na nwunye, ma ndị na-efe chi ọzọ, ma ndị na-eme aghụghọ n'alụmdi na nwunye, ma ndị na-eme mmekọahụ nwoke na nwoke ma ọ bụ nwanyị na nwanyị, ma ndị Sodọm,[10] ma ndị ohi, ma ndị na-achọ ihe nke ndị ọzọ, ma ndị na-aṅụ mmanya ọṅụṅụ, ma ndị na-asị asị, ma ndị na-eme mpụ agaghị enweta alaeze Chineke. (1 Ndị Kọrint 6:9-10)

[19] Ugbu a, ọrụ anụ ahụ doro anya, nke bụ: ịkwa iko, ịgba mmekọahụ, mmetọ, ọchịchọ mmekọahụ, [20] ikpere arụsị, anwansi, iwe, esemokwu, iwe obi, mgbawa iwe, ọchịchọ onwe onye, nkewa, okwukwe ụgha, [21] anyaụfụ, igbu mmadụ, ịṅụ mmanya nke ukwuu, emume n'abalị, na ihe yiri ya; nke m gwara unu kemgbe mbụ, dịka m gwara unu n'oge gara aga, na ndị na-eme ihe ndị dị otú ahụ agaghị enweta alaeze Chineke. (Galatia 5:19-21)

[5]N'ihi na unu maara nke a, na onye ọ bụla na-eme mmekọahụ n'èzí alụmdi na nwunye, onye na-adịghị ọcha, ma ọ bụ onye na-achọsi ike, bụ onye na-efe chi ọla, enweghị nketa n'alaeze Kraịst na Chineke. (Efe 5:5)

Chineke nwere ụkpụrụ ma na-achọ ka e chegharịa mmehie ka mmadụ wee nwee ike ịbanye n'alaeze Ya. Ịgbaso Chineke dị mkpa iji nata Mmụọ Nsọ yana iji nweta nzọpụta:

> [29]…Pita na ndịozi … sịrị, "Anyị kwesịrị ịrụ iwu Chineke karịa nke mmadụ. … [32]Anyị bụ ndị àmà Ya maka ihe ndị a, dịka Mmụọ Nsọ si bụrụkwa, nke Chineke nyere ndị na-eme ihe ọ chọrọ." (Ihe Ọrụ Ndịozi 5:29,32, AFV)

> [5]Kraịst … [8]ọ bụ ezie na Ọ bụ Nwa, ọ mụtara irube isi site n'ihe Ọ nara ahụhụ. [9]Mgbe a zuru ya oke, Ọ ghọrọ Onye Ntọala nke nzọpụta ebighi ebi nye ndị niile na-ege Ya ntị, (Ndị Hibru 5:5,8-9)

Onyeozi Pọlụ dọrọ aka ná ntị na ụfọdụ agaghị ekwupụta na ozioma Jisọs bụ azịza, kama ha na-anabata ụzọ ọzọ:

> [3] Amara na udo dịrị unu si n'aka Chineke Nna na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, [4] onye nyere onwe Ya maka mmehie anyi, ka O wee ziputa anyi n'ime oge ọjọọ a dị ugbu a, dika uche Chineke Nna anyi si di, [5] onye otuto di ya ruo mgbe ebighi ebi. Amen. [6] Ọ na-atụ m n'anya na unu na-atụgharị azụ ngwa ngwa site n'Onye kpọrọ unu n'amara Kraịst, gaa n'ozioma ọzọ, [7]nke abụghị ozioma ọzọ; ma e nwere ụfọdụ na-akpata unu nsogbu ma chọọ ịtụgharị ozioma Kraịst. [8] Ma ọbụna anyị, ma ọ bụ mmụọ ozi si n'eluigwe, kwuo ozi ọma ọ bụla ọzọ nye unu karịa nke anyị kwuru nye unu, ka a kọrọ ya ọjọọ. [9] Dị ka anyị kwuru mbụ, otu a ka m na-ekwu ugbu a ọzọ, ma ọ bụrụ na onye ọ bụla kwuo ozi ọma ọ bụla ọzọ nye unu karịa nke unu natara, ka a kọrọ ya ọjọọ. (Galatia 1:3-9)

> [3]Ma ana m egwu, ka unu ghara imebi obi, dika agwọ si dụrụ Iv aghụghọ, ka uche unu ghara imebi site na ịdị mfe nke dị na Kraịst. [4]N'ihi na ọ bụrụ na onye ahụ bịara na-ekwupụta Jisọs ọzọ nke anyị ekwughị, ma ọ bụ ma unu nata mmụọ ọzọ nke unu anabataghị, ma ọ bụ ozioma ọzọ nke unu anabataghị — unu na-anabata ya nke ọma! (2 Ndị Kọrint 11:3-4)

Gịnị bụ ozioma "ọzọ" na "dị iche," nke n'eziokwu bụ ụgha?

Ozioma ụgha nwere akụkụ dị iche iche.

N'ozuzu, ozi ụgha bụ ikwere na ị gaghị achọ iso Chineke n'ezie ma gbalịsie ike ibi n'ụzọ Ya, mgbe ị na-ekwu na ị maara Ya (lee Matiu 7:21-23). Ọ na-adịkarị n'echiche onwe onye.

Agwọ dụrụ Iv ọdụ ka ọ daa n'ozi ụgha ihe dị ka afọ puku isii gara aga (Jenesis 3)—ma kemgbe ahụ, mmadụ kwenyere na ha maara ihe karịrị Chineke ma kwesịrị ikpebi ihe ọma na ihe ọjọọ n'onwe ha. Ee, mgbe Jisọs bịarutere, a na-ejikọta aha Ya na ozi ụgha dị iche iche—ma nke a gara n'ihu ma ga-aga n'ihu ruo n'oge Onye Iro Kraịst ikpeazụ.

Ugbu a, n'oge Ndịozi Pọl, ozi ụgha ahụ bụ ngwakọta Gnostik/Mistik nke eziokwu na njehie. Ndị Gnostik kwenyere na ihe ọmụma pụrụ iche bụ ihe dị mkpa iji nweta nghọta ime mmụọ, gụnyere nzọpụta. Ndị Gnostik na-eche na ihe anụ ahụ mere adịghị mkpa ọ bụla, ha na-emegide irube isi n'iwu Chineke n'ihe dịka Sabat nke ụbọchị asaa. Otu onye ndu ụgha dị otú ahụ bụ Simon Magus, onyeozi Pita kụziri ya aka ma gwa ya okwu (Ihe Ọrụ Ndịozi 8:18-21).

Ma ọ bụghị mfe

Agba Ọhụrụ na-egosi na Filip kụziri Alaeze Chineke:

> [5]Mgbe ahụ Philip gbadara n'obodo Samaria wee kụziere ha Kraịst. … [12]ha kwere Philip mgbe ọ na-ekwupụta ihe gbasara alaeze Chineke … (Ihe Ọrụ Ndịozi 8:5,12)

N'agbanyeghị nke ahụ, Jisọs, Pọl, na ndịozi kụziri na ọ bụghị mfe ịbanye n'Alaeze Chineke:

> [24]Mgbe Jisọs hụrụ na obi jọrọ onye ahụ njọ nke ukwuu, Ọ sịrị, "Olee ka o siri sie ike ka ndị nwere ọgaranya banye n'alaeze Chineke! [25]N'ihi na ọ dị mfe ka kamel gafere n'ọnụ agịga karịa ka onye bara ọgaranya banye n'alaeze Chineke."
>
> [26] Ndị nụrụ ya wee sị, "Ònye kwanụ ka a pụrụ ịzọpụta?"
>
> [27]Ma ọ sịrị, "Ihe ndị mmadụ na-apụghị ime, Chineke nwere ike ime." (Luk 18:24-27)
>
> [22]"Anyị ga-agafe ọtụtụ ahụhụ ka anyị banye n'alaeze Chineke." (Ihe Ọrụ Ndịozi 14:22)

[3] Anyị kwesịrị ịkele Chineke mgbe niile maka unu, ụmụnne, dịka ọ dịkwa mma, n'ihi na okwukwe unu na-eto nke ukwuu, na ịhụnanya unu onwe unu na-eto n'etiti onwe unu, [4] nke mere na anyị onwe anyị ji enwe mpako banyere unu n'ime ụka Chineke maka ndidi unu na okwukwe unu n'ime mgba na nsogbu niile unu na-ata, [5]nke bụ ihe àmà doro anya nke ikpe ziri ezi nke Chineke, ka a ga-ahụ gị dika ndị kwesiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahụhụ maka ya; [6]n'ihi na ọ bụ ihe ziri ezi n'aka Chineke ịkwụghachi ahụhụ nye ndị na-ewute unu, [7]ma nye unu ndị na-ata ahụhụ ezumike na anyị mgbe Onyenwe anyị Jisọs ga-apụta si n'igwe eluigwe na ndị mmụọ ozi Ya nwere ike, (2 Ndị Tesalọnika 1:3-7)

N'ihi ihe isi ike dị n'oge a, naanị ụfọdụ ka a na-akpọ ma na-ahọrọ ugbu a n'oge a ka ha bụrụ akụkụ ya (Matiu 22:1-14; Jọn 6:44; Hibru 6:4-6). A ga-akpọ ndị ọzọ n'ọdịnihu, dịka Baịbụl si gosi na "ndị mehiere n'ime mmụọ ga-abịa nghọta, na ndị kpere mkpesa ga-amụta ụkpụrụ okwukwe" (Aisaia 29:24).

Onyeozi Pita kụziri na alaeze ahụ dị ebighi ebi, na a ga-eji nlezianya rube isi n'ozioma Chineke ma ọ bụrụ na ọ bụghị, a ga-enwe ikpe:

[10]Ya mere, ụmụnne, gbalịsie ike ka ị mee ka oku unu na nhọpụta unu sie ike, n'ihi na ọ bụrụ na ị mee ihe ndị a, unu agaghị ada ada; [11]n'ihi na site n'ụzọ a a ga-enye unu ohere ịbanye n'ụba n'alaeze ebighi ebi nke Onyenwe anyị na Onye Nzọpụta anyị Jisọs Kraịst. (2 Pita 1:10-11)

[17] N'ihi na oge eruola ka ikpe malite n'ụlọ Chineke; ma ọ bụrụ na ọ malitere na anyị mbụ, gịnị ka ọ ga-abụ njedebe maka ndị na-adịghị ege ozioma Chineke ntị? (1 Pita 4:17)

Akwụkwọ ikpeazụ nke Baịbụl na Alaeze

Baịbụl na-akụziri na "Chineke bụ ịhụnanya" (1 Jọn 4:8,16) na Jisọs bụ Chineke (Jọn 1:1,14)—Alaeze Chineke ga-enwe Eze bụ ịhụnanya na iwu ya na-akwado ịhụnanya, ọ bụghị ịkpọasị (lee Mkpughe 22:14-15).

Baịbụl na-egosikwa na Chineke ga-eziga mmụọ ozi ga-ekwupụta ozioma ebighi ebi nke alaeze Chineke (Mkpughe 14:6-7) wee ziga mmụọ ozi ọzọ iji

gosi na n'agbanyeghị na Babilọn yiri ka ọ dị ukwuu, ọ dara (Mkpughe 14:8-9). Ozi ndị a ga-abụ nkwenye ime mmụọ nke oziọma ụwa natara mbụ dị ka ihe àmà, ma ga-abụ ihe kpatara "ọtụtụ mmadụ" ga-abịara Chineke n'oge njedebe (Mkpughe 7:9-14). N'adịghị ka ike Babilọn ikpeazụ ga-apụta ma daa (lee Mkpughe 18:1-18), ọkwa ikpeazụ nke alaeze Chineke na-adigide adịgide:

> [15]Mgbe ahụ, mmụọ ozi nke asaa kụrụ ụda: e nwekwara olu ukwu n'eluigwe na-ekwu sị, "Alaeze nke ụwa a aghọwo alaeze Onyenwe anyị na nke Kraịst Ya, ọ ga-achị ruo mgbe ebighị ebi!" (Mkpughe 11:15)

Jisọs ga-achị n'alaeze! Ma Baịbụl na-egosi aha ya abụọ:

> [16] Ọ nwekwara aha edere n'uwe Ya na n'apata ụkwụ Ya: EZE NKE NDỊ EZE NA ONYENWE NKE NDỊ NWE. (Mkpughe 19:16)

Ma ọ bụ Jisọs naanị ya ga-achị? Lelee odide a:

> [4] Ahụrụ m oche eze, ha nọdụrụ n'elu ha, a nyere ha ikpe. M wee hụ mkpụrụobi ndị e kpụrụ isi maka àmà ha banyere Jisọs na maka okwu Chineke, ndị na-efeghị anụ ọhịa ahụ ma ọ bụ onyonyo ya, na ndị na-anaghị anata akara n'isi ha ma ọ bụ n'aka ha. Ha wee dị ndụ, ha wee na-achịkwa ọnụ na Kraịst puku afọ . . . [6] Onye nwere akụkụ na mbilite mbụ dị nsọ ma dị ngọzi; ọnwụ nke abụọ enweghị ike imerụ ha, kama ha ga-abụ ndị ụkọchukwu nke Chineke na nke Kraịst, ha ga-achịkwa ya pụta afọ puku. (Mkpughe 20:4,6)

Ndị Kraịst eziokwu ga-ebili n'ọnwụ ka ha na-achị na Kraịst maka puku afọ! Alaeze ahụ ga-adịru mgbe ebighị ebi (Mkpughe 11:15), ma ọchịchị ndị nsọ mbụ e biliri n'ọnwụ, nke e kwuru na Mkpughe 20:6, bụ naanị maka puku afọ. Nke a bụ ihe mere m ji kpọọ nke a mbụ ọkwa alaeze—ọkwa anụ ahụ, nke puku afọ, kama ọkwa ikpeazụ, nke mmụọ karịrị.

Edepụtara ọtụtụ ihe omume n'Akwụkwọ Mkpughe ga-eme n'etiti oge puku afọ na oge ikpeazụ nke Alaeze Chineke:

> [7] Ugbu a mgbe puku afọ gasịrị, a ga-atọpụ Setan site n'ụlọ mkpọrọ ya [8] ọ ga-apụ iji dụọ aghụghọ mba ndị nọ n'akụkụ anọ nke ụwa, Gog

na Magog, ka ọ chịkọtara ha maka agha, ọnụọgụ ha dị ka ájá nke osimiri. … [11] Mgbe ahụ ahụrụ m oche eze ọcha ukwu na Onye nọdụrụ na ya, ihu ya mere ka ala na mbara igwe gbapụ. A naghị ahụ ebe ha ga-anọ. [12]M wee hụ ndị nwụrụ anwụ, nta na ukwu, guzoro n'ihu Chineke; a meghere akwụkwọ. A meghekwa akwụkwọ ọzọ, nke bụ Akwụkwọ Ndụ. A kpebiri ndị nwụrụ anwụ dabere na ọrụ ha, site n'ihe e dere n'akwụkwọ ndị ahụ. [13]Osimiri wepụtara ndị nwụrụ anwụ nọ n'ime ya; ọnwụ na Hades wepụtara ndị nwụrụ anwụ nọ n'ime ha. A kpebiri ha ikpe, onye ọ bụla dịka ọrụ ya si dị. [14]Mgbe ahụ, e tụbara ọnwụ na Hades n'ime ọdọ ọkụ ahụ. Nke a bụ ọnwụ nke abụọ. [15]Onye ọ bụla a na-adighị ahụ edere na Akwụkwọ Ndụ, e tụbara ya n'ime ọdọ ọkụ ahụ. (Mkpughe 20:7-8, 11-15)

Akwụkwọ Mkpughe na-egosi na e nwere ọkwa ọzọ nke alaeze ga-adị mgbe ọchịchị puku afọ gasịrị na mgbe ọnwụ nke abụọ gasịrị nke ndị jụrụ nchegharị na ụzọ Chineke ruo mgbe ebighị ebi:

[1]Ugbu a ahụrụ m mbara igwe ọhụrụ na ụwa ọhụrụ, n'ihi na mbara igwe mbụ na ụwa mbụ agafeela. Enweghịkwa oke osimiri ọzọ. [2]Mgbe ahụ, m, Jọn, hụrụ obodo nsọ, Jerusalem Ọhụrụ, si n'eluigwe si n'aka Chineke na-abịa, kwadebere dịka nwunye ejiji maka di ya. [3]Anụrụ m olu ukwu si n'eluigwe na-ekwu, "Lee, ebe obibi Chineke dị n'etiti ụmụ mmadụ, ọ ga-ebi na ha, ha ga-abụkwa ndị ya. Chineke onwe ya ga-anọnyere ha ma bụrụ Chineke ha. [4]Chineke ga-ehichapụkwa akwa niile n'anya ha; agaghịkwa enwe ọnwụ ọzọ, ma ọ bụ mwute, ma ọ bụ mkpu. Agaghịkwa enwe mgbu ọzọ, n'ihi na ihe ndị gara aga agafeela." (Mkpughe 21:1-4)

[1]O gosiri m osimiri dị ọcha nke mmiri ndụ, doro anya dịka iko kristal, si n'oche eze Chineke na nke Atụrụ ahụ pụta. [2]N'etiti ụzọ ya, na n'akụkụ abụọ nke osimiri ahụ, nọ osisi ndụ nke na-amị mkpụrụ iri na abụọ, na-enye mkpụrụ ya kwa ọnwa. Akwụkwọ osisi ahụ bụ maka ịgwọ mba niile. [3]Agaghịkwa enwe ọdachi ọzọ; kama oche eze Chineke na nke Nwa Atụrụ ga-adị n'ime ya, ndị ohu Ya ga-eje Ya ozi. [4]Ha ga-ahụ ihu Ya, aha Ya ga-adị n'elu isi ha. [5]Agaghị enwe abalị n'ebe ahụ; ha achọghị ọkụ ma ọ bụ ìhè anyanwụ, n'ihi na Onyenwe

anyị Chineke na-enye ha ìhè. Ha ga-achị ruo mgbe ebighị ebi. (Mkpughe 22:1-5)

Rịba ama na ọchịchị a, nke *ga-esochi* afọ puku, gụnyere ndị ohu Chineke ma na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi. Obodo Nsọ, nke e kwadebere n'eluigwe, ga-apụ n'eluigwe ma daa n'ala. Nke a bụ mmalite nke ọkwa ikpeazụ nke Alaeze Chineke. Oge nke ENWEGHỊ MGBU MA Ọ BỤ AHỤHỤ ỌZỌ!

Ndị dị umeala n'obi ga-anara ụwa (Matiu 5:5) na ihe niile (Mkpughe 21:7). Ụwa, gụnyere Obodo Nsọ nke ga-adị n'elu ya, ga-adị mma karị n'ihi na a ga-emezu ụzọ Chineke. Ghọta na:

> [7]Banyere mmụba ọchịchị Ya na udo agaghị enwe ngwụcha, (Aisaia 9:7)

O doro anya na e nwere uto mgbe ọkwa ikpeazụ nke Alaeze Chineke malitere, n'ihi na onye ọ bụla ga-eso ọchịchị Chineke.

Nke a ga-abụ oge kacha ebube:

> [9] Ma dịka e dere: "Anya ahụghị, ntị anụghịkwa, ọ dighịkwa n'obi mmadụ banye ihe Chineke kwadebere maka ndị hụrụ Ya n'anya." [10] Ma Chineke gosipụtara ha anyị site n'Mmụọ Ya. (1 Ndị Kọrint 2:9-10)

Ọ bụ oge ịhụnanya, ọṅụ na nkasiobi ebighi ebi. Ọ ga-abụ oge magburu onwe ya! Alaeze Chineke ga-eme ka ndụ ebighi ebi dịkwuo mma n'ụzọ magburu onwe ya. Ị chọghị inwe akụkụ gị na ya?

5. Isi mmalite si n'èzí Agba Ọhụrụ kụziri Alaeze Chineke

Ọ bụ na ndị mbụ na-ekwupụta Kraịst chere na ha kwesịrị ịkụzi ozioma gbasara alaeze Chineke n'eziokwu?

Ee.

Afọ gara aga, n'otu nkuzi Professor Bart Ehrman nke Mahadum North Carolina nyere, ọ na-ekwughachi ugboro ugboro, ma n'eziokwu, na megidere ọtụtụ ndị na-ekwupụta na ha bụ ndị Kraịst taa, Jisọs na ndị so Ya mbụ kwupụtara Alaeze Chineke. Ọ bụ ezie na nghọta Dr. Ehrman n'ozuzu banyere okwukwe Kraịst dị iche nke ukwuu na nke *Ụka Chineke Na-aga n'ihu*, anyị ga-ekwenye na ozioma alaeze bụ ihe Jisọs N'onwe Ya kwupụtara na ndị so Ya kwere na ya. Anyị na-ekwenyekwa na ọtụtụ ndị na-ekwupụta na ha bụ ndị Kraịst taa amachaghị nke ahụ.

Akwụkwọ na Okwu Nkwusa Kacha Okenye Echekwara Mgbe Agba Ọhụrụ Pụtara

Alaeze Chineke bụ akụkụ dị mkpa nke ihe a na-akpọ "okwu ozioma Kraịst kacha ochie zuru ezu nke fọdụrụ" (Holmes M.W. Ancient Christian Sermon. The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations, mbipụta nke abụọ. Baker Books, Grand Rapids, 2004, peeji nke 102). *Okwu ozioma Kraịst a kacha ochie* nwere nkwupụta ndị a gbasara alaeze:

> 5:5 Ọzọkwa, ụmụnne, unu maara na ịnọ anyị n'ụwa anụ ahụ pere mpe ma dị mkpụmkpụ, ma nkwa Kraịst dị ukwuu ma dị ebube: zuru ike n'alaeze na-abịa na ndụ ebighi ebi.

Okwu dị n'elu na-egosi na alaeze adịghị ugbu a, kama ọ ga-abịa ma dị ebighi ebi. Ọzọkwa, okwu ozi a ochie na-ekwu:

> 6:9 Ugbu a, ọ bụrụ na ọbụna ndị ezi omume dị ka ndị a enweghị ike, site n'omume ezi omume ha, ịzọpụta ụmụ ha, gịnị ka anyị ga-enwe nkwenye ịbanye n'alaeze Chineke ma ọ bụrụ na anyị emeghị ka baptizim anyị dị ọcha ma ghara imerụ ya? Ma ònye ga-abụ onye nnọchiteanya anyị, ma ọ bụrụ na a chọtaghị na anyị nwere ọrụ nsọ na ezi omume? 9:6 Ya mere, ka anyị hụrụ ibe anyị n'anya, ka anyị

niile wee banye n' alaeze Chineke. (11:7)Ya mere, ọ bụrụ na anyị maara ihe dị mma n'anya Chineke, anyị ga-abanye n'alaeze Ya ma nata nkwa ndị "ntị anụghị, anya ahụghị, obi mmadụ enweghị echiche banyere ha."

12:1Ka anyị chere, ya mere, awa n'awa maka alaeze Chineke n'ịhụnanya na n'ezigbo omume, n'ihi na anyị amaghị ụbọchị ngosipụta Chineke. 12:6ọ na-ekwu, alaeze Nna m ga-abịa.

Okwu ndị dị n'elu na-egosi na ịhụnanya site n'ịbi ndụ kwesịrị ekwesị dị mkpa, na anyị ka enwebeghị n'ime Alaeze Chineke, na ọ ga-eme mgbe ụbọchị ịpụta Chineke gasịrị—ya bụ mgbe Jisọs laghachiri ọzọ. Ọ bụ alaeze Nna, ọ bụghị naanị Jisọs.

Ọ na-atọ ụtọ na okwu ozi Kraịst kacha ochie nke Chineke kweere ka ọ dị ndụ na-akụzi otu Alaeze Chineke ahụ Agba Ọhụrụ na-akụzi na Ụka Chineke *Na-aga n'ihu* na-akụzi ugbu a (ọ ga-ekwe omume na ọ sitere n'ezigbo Ụka Chineke, mana ihe m maara pere mpe gbasara Gris na-egbochi m ikwu okwu nke siri ike).

Ndị Isi Ụka Narị Afọ nke Abụọ na Oziọma Alaeze

Ọ dị mkpa ịmara na na mbido narị afọ nke abụọ, Papias, onye nụrụ Jọn, enyi Polycarp, nke ndị Katọlik Rom na-ewere dị ka onye nsọ, kụziri alaeze puku afọ. Eusebius dere na Papias kụziri:

> ... ga-enwe puku afọ otu mgbe mbilite n'ọnwụ gasịrị, mgbe ọchịchị onwe Kraịst ga-edobe n'ụwa a. (Ihe fọdụrụ nke Papias, VI. Lee kwa Eusebius, Akụkọ Ụka, Akwụkwọ 3, XXXIX, 12)

Papias kụziri na nke a ga-abụ oge nke oke ọgaranya:

> N'otu aka ahụ, [O kwuru] na mkpụrụ ọka witi ga-emepụta puku iri
>
> isi, na isi ọ bụla ga-enwe mkpụrụ puku iri, na mkpụrụ ọ bụla ga-emepụta paụnd iri nke ntụ ọka dị ọcha, dị ọcha, dị nro; na apụl, na mkpụrụ, na ahịhịa ga-emepụta n'otu nha nha; na anụmanụ niile, na-eri naanị ihe ubi nke ụwa ga-aghọ udo na nkwekọ, ma nọ n'okpuru njikwa zuru oke nke mmadụ." [E kwupụtara ihe ndị a

n'akwụkwọ site n'aka Papias, nwoke ochie, onye nụrụ Jọn okwu ma bụrụ enyi Polycarp, n'akwụkwọ ya nke anọ; n'ihi na ọ dere akwụkwọ ise...] (Ihe fọdụrụ nke Papias, IV)

Akwụkwọ Ozi e degaara ndị Kọrịnt mgbe Agba Ọhụrụ gasịrị na-ekwu:

> [42:1-3]Ndịozi natara Oziọma maka anyị site n'aka Onyenwe anyị Jisọs Kraịst; a zitere Jisọs Kraịst site n'aka Chineke. Ya mere, Kraịst si n'aka Chineke, ndịozi si n'aka Kraịst. Ha abụọ si n'uche Chineke bịa n'usoro e tọrọ. Ya mere, mgbe ha natara ọrụ ahụ ma jide n'aka kpamkpam site na mbilite n'ọnwụ nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, a kwadoro ha n'okwu Chineke na nkwenye zuru oke nke Mmụọ Nsọ, ha pụọ gawa na ozi ọma na alaeze Chineke ga-abịa.

Polycarp nke Smyrna bụ onye ndu Ndị Kraịst mbụ, bụkwa onye na-eso ụzọ Jọn, onye ikpeazụ n'ime ndịozi mbụ nwụrụ. Polycarp (ihe dị ka 120–135 A.D.) kụziri:

> Ngọzi na-adịrị ndị ogbenye, na ndị a na-akpagbu maka ezi omume; n'ihi na alaeze Chineke bụ nke ha. (Polycarp. Akwụkwọ Ozi o degaara ndị Filipaị, Isi nke abụọ. Site na *Ante-Nicene Fathers, Volumu 1* dika Alexander Roberts na James Donaldson si dezie ya. Mbiputa America, 1885)

> Ya mere, mgbe anyị maara na "Chineke anaghị eme ka a kpa ya ọchị," anyị kwesịrị ịga ije n'ụzọ kwesịrị ekwesị n'iwu Ya na ebube Ya ...N'ihi na ọ dị mma ka e bee ha n'agụụ ndị dị n'ụwa, ebe "agụụ ọ bụla na-alụ ọgụ megide mmụọ;" na "ọ bụghị ndị na-eme mmekọahụ, ma ọ bụ ndị na-eme onwe ha dị ka ụmụ nwanyị, ma ọ bụ ndị na-eme onwe ha n'ahụ mmadụ, ga-anara alaeze Chineke," ma ọ bụkwa ndị na-eme ihe na-ezighị ezi ma na-adịghị adabara. (nke ahụ, Isi V)

> Ka anyị rụọ Ya ọrụ n'ịtụ egwu, na nsọpụrụ niile, dịka Ya onwe Ya nyere anyị iwu, na dịka ndịozi kụziri anyị Oziọma, na ndị amụma kwupụtara tupu mbata Onyenwe anyị. (ebe ahụ, Isi nke VI)

Dị ka ndị ọzọ nọ na Agba Ọhụrụ, Polycarp kụziri na ndị ezi omume, ọ bụghị ndị na-emebi iwu, ga-anara alaeze Chineke.

A na-ekwukwa na Polycarp kụziri ihe ndị a:

> Na Sabat sochirinụ o kwuru sị, 'Nụrụ ndụmọdụ m, ụmụ Chineke m hụrụ n'anya.' M kọrọ unu mgbe ndị bishọpụ nọ, ugbu a kwa m na-agwa unu niile ka unu jee n'ụzọ Onyenwe anyị n'ụzọ kwesịrị ekwesị ma dị nsọ... *Lezienụ anya,* ma ọzọkwa*, nọrọ njikere; ka obi unu ghara ịda mbà* n'ihe gbasara iwu ọhụrụ gbasara ịhụnanya ibe unu, mbata Ya ga-apụta mberede dịka àmụmà na-egbu ngwa ngwa, ikpe ukwu site n'ọkụ, ndụ ebighi ebi, alaeze Ya nke na-adịghị agwụ agwụ. Na ihe niile e kụziri site n'aka Chineke, unu maara, mgbe unu na-enyocha Akwụkwọ Nsọ, dee ya na penị Mmụọ Nsọ n'obi unu, ka iwu ndị ahụ wee nọgide na unu na-adịghị ehichapụ. (Ndụ Polycarp, Isi nke 24. J. B. Lightfoot, Ndị Nnaozi, vol. 3.2, 1889, peeji 488-506)

Melito nke Sardis, onye ndu nke Ụka Chineke, ihe dị ka afọ 170 A.D., kụziri:

> N'eziokwu, iwu pụtara na ozioma – nke ochie n'ime nke ọhụrụ, ha abụọ pụtara ọnụ site na Zayọn na Jerusalem; na iwu nsọ pụtara na amara, na ihe atụ pụtara na ihe zuru oke, na atụrụ nwoke pụtara na Nwa, na atụrụ nwanyị pụtara na mmadụ, na mmadụ pụtara na Chineke ...
>
> Ma ozioma ghọrọ nkọwa nke iwu na nke ya
>
> mmezu, mgbe ụka ghọrọ ụlọ nkwakọba eziokwu...
>
> Nke a bụ Onye zọpụtara anyị site n'ọrụ ohu ruo na nnwere onwe, site n'ọchịchịrị ruo n'ìhè, site n'ọnwụ ruo ndụ, site n'ịchị ike ruo alaeze ebighi ebi. (Melito. Homili banyere Pasova. Vrs. 7, 40, 68. Ntụgharị sitere na Kerux: Akwụkwọ Akụkọ Nsọ nke Ịntanetị. http://www.kerux.com/documents/KeruxV4N1A1.asp)

Ya mere, Alaeze Chineke a maara dị ka ihe ebighi ebi, ọ bụghị naanị Ụka Ndị Kraịst ma ọ bụ Ụka Katọlik Rom nke ugbu a, ma gụnyere iwu Chineke.

Otu edemede ọzọ nke narị afọ nke abụọ etiti ruo ngwụcha na-akpọku ndị mmadụ ka ha leba anya n'alaeze:

> Ya mere, ka ọ dịghị onye n'ime unu zoo ihe ọ bụla ọzọ ma ọ bụ lee azụ, kama bịa n'akwụkwọ ozi ọma nke alaeze Chineke n'obi ụtọ. (Roman Clement. Recognitions, Akwụkwọ X, Isi XLV. E wepụtara ya na Ante-Nicene Fathers, Volọm 8. Dee ya site n'aka Alexander Roberts & James Donaldson. Mbipụta Ameriịka, 1886)

Ọzọkwa, ọ bụ ezie na o yiri ka ọ bụghị onye nọ n'ụka eziokwu dere ya, akwụkwọ e dere n'etiti narị afọ nke abụọ aha ya bụ *Onye Ọzụzụ Atụrụ nke Hermas*, n'ntụgharị Roberts & Donaldson, ji okwu "alaeze Chineke" ugboro iri na anọ.

Ndị Kraịst eziokwu, ọbụna ọtụtụ ndị na-ekwupụta Kraịst naanị, maara ihe gbasara Alaeze Chineke na narị afọ nke abụọ.

Ọbụna Irenaeus, onye nsọ nke Katọlik Rom na Ọtọdọks Ọwụwa Anyanwụ, ghọtara na mgbe mbilite n'ọnwụ gasịrị, ndị Kraịst ga-abanye n'Alaeze Chineke. Lelee ihe o dere, ihe dị ka afọ 180 A.D.:

> N'ihi na nke a bụ ọnọdụ ndị kwere ekwe, ebe Mmụọ Nsọ na-anọgide na ha mgbe niile, onye e nyere ha site n'Ya n'oge baptizim, ma onye natara ya na-echekwa ya, ma ọ bụrụ na ọ na-eje ije n'eziokwu, nsọpụrụ, n'ezi omume na n'ndidi. N'ihi na mkpụrụobi a nwere mbilite n'ime ndị kwere ekwe, ahụ na-anata mkpụrụobi ahụ ọzọ, na ya na ya, site n'ike Mmụọ Nsọ, a na-ebuli ya elu ma na-abanye n'alaeze Chineke. (Irenaeus, St., Bishop of Lyon. Translated from the Armenian by Armitage Robinson. The Demonstration of the Apostolic Preaching, Chapter 42. Wells, Somerset, Oct. 1879. As published in SOCIETY FOR PROMOTING CHRISTIAN KNOWLEDGE. NEW YORK: THE MACMILLAN CO, 1920)

Theophilus nke Antioch kụziri:

> Ana m ekwu naanị maka ebere Ya; ọ bụrụ na m kpọọ Ya Alaeze, ana m ekwu naanị maka ebube Ya … N'ihi na ọ bụrụ na Ọ mere ya ka ọ ghara ịnwụ site na mbido, Ọ gaara eme ya Chineke. … Ya mere, Ọ bụghị onye na-adịghị anwụ anwụ ma ọ bụ onye ga-anwụ ka Ọ kpara ya, kama, dịka anyị kwuru n'elu, onye nwere ikike ime ihe abụọ ahụ; ka ọ bụrụ na ọ ga-atụgharị uche na ihe ndị metụtara

> ịdịghị anwụ, na-edebe iwu Chineke, ọ ga-enweta dịka ụgwọ ọrụ site n'aka Ya ịdịghị anwụ, ma ghọọ Chineke. (Theophilus, To Autolycus, 1:3, 2:27)

Onye nsọ Katọlik Rom, Hippolytus, na mbido narị afọ nke atọ, dere:

> Ị ga-anata alaeze nke eluigwe, ị onye, mgbe ị nọ n'ụwa a, mara Eze Eluigwe. Ị ga-abụkwa onye òtù Chineke, na onye so-erite ihe nketa na Kraịst, agaghịkwa adịrị ohu agụụ ma ọ bụ mmetụta uche ọjọọ, agaghịkwa ọrịa emebi gị ọzọ. N'ihi na ị ghọrọ Chineke: n'ihi na ihe mgbu ọ bụla ị tara mgbe ị ka bụ mmadụ, ọ bụ Ya nyere gị, n'ihi na ị bụ nke ụdị na-anwụ anwụ, ma ihe ọ bụla kwekọrọ na Chineke ịkekọrịta, Chineke kwere nkwa inye gị, n'ihi na e mere gị ka ị bụrụ chi, a mụrụ gị maka ndụ ebighi ebi. (Hippolytus. Nzaghachi megide ozizi ụgha niile, Akwụkwọ X, Isi 30)

Ebumnuche mmadụ bụ ka a mee ha chi (dị ka ụmụ Chineke n'eziokwu, lee Abụ Ọma 82:6) n'Alaeze Chineke na-abịa.

Alaeze Chineke na-abịa bụ nkuzi nke ụka Katọlik mbụ (lee kwa akwụkwọ eletrọnịkị anyị n'efu, dị na ccog.org, aha ya bụ Okwukwe Ụka Katọlik Mbụ: Ò nwere ike ịbụ na otu fọdụrụ nwere nnọchite anya apostọl na-aga n'ihu?).

Nsogbu n'Narị Afọ nke Abụọ na nke Atọ

N'agbanyeghị nnabata alaeze ahụ gbasasịrị, na narị afọ nke abụọ, onye ndu apostata megidere iwu aha ya bụ Marcion bilitere. Marcion kụziri megide iwu Chineke, Sabat, na alaeze Chineke n'eziokwu. Ọ bụ ezie na Polycarp na ndị ọzọ katọrọ ya, ọ nwere mmekọrịta na Ụka Rọm ruo ogologo oge ma o yiri ka o nwere nnukwu mmetụta n'Ụka Rọm.

N'narị afọ nke abụọ na nke atọ, ndị na-akọwa ihe n'ụzọ akara (allegorists) malitere ịdị ike na Alexandria (Ejipt). Ọtụtụ n'ime ha megidere nkuzi gbasara alaeze Chineke n'eziokwu. Lelee akụkọ gbasara ụfọdụ n'ime ndị a:

> A mụrụ Dionysius n'ezinụlọ ndị pagọn dị ebube na bara ọgaranya na Alexandria, a kụziri ya ihe n'echiche ha. Ọ hapụrụ ụlọ akwụkwọ ndị pagọn ka ọ bụrụ nwa akwụkwọ Origen, onye o sochiri n'ịchị ụlọ akwụkwọ nkuzi okwukwe nke Alexandria…

Clement, Origen, na ụlọ akwụkwọ Gnostic na-emebi ụkpụrụ ozi nsọ site na nkọwa ha nke n'echiche na nke akara… ha nwetara aha "Ndị Na-akọwa Akara." Nepos lụrụ ọgụ megide Ndị Na-akọwa Akara n'ihu ọha, kwupụtakwara na Kraịst ga-achị n'ụwa…

Dionysius jụrụ ajụjụ na ndị na-eso ụzọ Nepos, ma dịka akụkọ ya si kwuo… "ọnọdụ dị otú a dịka ọ dị ugbu a n'alaeze Chineke." Nke a bụ okwu mbụ e kwuru banyere alaeze Chineke dị n'ọnọdụ ụka dị ugbu a…

Nepos kọrọ njehie ha, gosiri na alaeze eluigwe abụghị ihe atụ, kama ọ bụ alaeze n'eziokwu nke Onyenwe anyị ga-abịa na mbilite n'ọnwụ ruo ndụ ebighi ebi...

Ya mere, echiche nke alaeze ga-abịa n'ọnọdụ ihe dị ugbu a malitere ma pụta na ụlọ akwụkwọ Gnostic nke Ndị Na-akọwa Akara na Ijipt, n'afọ 200 ruo 250 A.D., otu narị afọ zuru ezu tupu a na-ewere ndị bishọpụ alaeze dị ka ndị nọ n'oche eze…

Clement chepụtara echiche nke alaeze Chineke dị ka ọnọdụ nke eziokwu ọmụma uche banyere Chineke. Origen kwupụtara ya dị ka ihe pụtara ime mmụọ zoro n'akwụkwọ doro anya nke Akwụkwọ Nsọ. (Ward, Henry Dana. Oziọma nke Alaeze: Alaeze nke Ọ bụghị nke Ụwa a; Ọ bụghị n'Ụwa a; Ma ga-abịa n'Obodo Eluigwe, nke Mbilite n'ọnwụ na nke Mweghachi Ihe Niile. E bipụtara ya site na Claxton, Remsen & Haffelfinger, 1870, peeji 124-125)

Ya mere, mgbe Bishọp Nepos na-akụzi oziọma alaeze Chineke, Ndị Na-akọwa Akara gbalịrị ịpụta nghọta ụgha, nke na-adịghị adị n'ụzọ okwu n'onwe ya. Bishọp Apollinaris nke Hierapolis gbalịrịkwa ịlụso njehie Ndị Na-akọwa Akara ọgụ n'otu oge ahụ. Ndị nọ n'ezie n'ụka Chineke guzoro maka eziokwu alaeze Chineke n'ụzọ okwu n'onwe ya n'akụkọ ihe mere eme niile.

Herbert W. Armstrong kụziri Oziọma nke Alaeze, tinyere

Na narị afọ[nke iri abụọ], onye nwụrụ anwụ Herbert W. Armstrong, onye ndu mbụ nke oge Philadelphian ọgbara ọhụrụ nke Ụka Chineke (Mkpughe 3:7-13), dere:

N'ihi na ha *jụrụ* oziọma Kraịst ..., ụwa ga-etinye ihe ọzọ n'ọnọdụ ya. Ha ga-emepụta *ụgha!* Ya mere, anyị anụwo a na-akpọ alaeze Chineke naanị okwu mara mma efu—echiche ọma n'obi mmadụ—na-ebelata ya ka ọ bụrụ efu efu na-adịghị adị! Ụfọdụ ndị ọzọ ekwughị eziokwu na "ỤKA" bụ alaeze … Onye amụma Daniel, onye biri afọ 600 tupu Kraịst, maara na alaeze Chineke bụ alaeze n'eziokwu—gọọmenti na-achị ndị mmadụ n'eziokwu n'ụwa …

Lee … bụ nkọwa Chineke banyere ihe Alaeze Chineke BỤ: "Na n'ụbọchị ndị eze a..."--nke a na-ekwu maka mkpịsị ụkwụ iri, akụkụ ya bụ ígwè na akụkụ ya bụ aja na-agbaji agbaji. Nke a, site n'ịjikọ amụma a na Daniel 7, na Mkpughe 13 na 17, na-ezo aka na United States of Europe ọhụrụ nke na-etolite ugbu a … n'ihu anya gị! Mkpughe 17:12 na-eme ka o doo anya na ọ ga-abụ njikọ nke eze iri ma ọ bụ alaeze iri nke (Mkpughe 17:8) ga-akpọlite alaeze Rom ochie …

Mgbe Kraịst bịarutere, ọ na-abịa dịka Eze nke eze, na-achị ụwa niile (Mkpu. 19:11-16); na Alaeze *Ya--Alaeze Chineke*--dịka Daniel siri kwuo, ga-eri alaeze ụwa niile a. Mkpughe 11:15 kwuru ya n'okwu ndị a: "Alaeze nke ụwa a *aghọwo* alaeze nke Onyenwe anyị na nke Kraịst ya: ọ ga-achị ruo mgbe ebighị ebi!" Nke a bụ ALAEZE CHINEKE. Ọ bụ njedebe ọchịchị dị ugbu a--ee, ọbụna United States na mba Britain. Ha ga-aghọ alaeze--ọchịchị--Onyenwe anyị JISỌS KRAIST, onye ga-abụ Eze nke eze n'elu ụwa niile. Nke a na-eme ka o doo anya kpamkpam na ALAEZE CHINEKE bụ ọchịchị n'eziokwu. N'ezie, ọbụna Alaeze Chaldean—dị ka Alaeze Rom si bụrụ alaeze—ka Alaeze Chineke bụ ọchịchị. Ọ ga-eweghara ọchịchị mba ụwa niile. A mụrụ Jisọs Kraịst ka ọ bụrụ Eze—Onye-achị! …

Jisọs Kraịst ahụ nke gara ije n'ugwu na n'ọdọ ala nke Ala Nsọ na n'okporo ámá Jerusalem ihe karịrị afọ 1,900 gara aga ga-alọghachi ọzọ. O kwuru na ọ ga-alọghachi. Mgbe e gburu ya n'obe, Chineke kpọrọ ya n'ọnwụ pụta mgbe ụbọchị atọ na abalị atọ gasịrị (Matiu 12:40; Ihe Ọrụ 2:32; 1 Korint 15:3-4). Ọ rịrị elu oche eze Chineke. Isi ụlọ ọrụ ọchịchị mbara igwe (Ihe Ọrụ 1:9-11; Hib. 1:3; 8:1; 10:12; Mkpughe 3:21).

Ọ bụ "onye a ma ama" nke ihe atụ ahụ, onye gara Oche Eze Chineke--"ala dị anya"--ka e mee ya eze nke eze n'elu mba niile, wee laghachite n'ụwa (Luk 19:12-27).

Ọzọkwa, ọ nọ n'eluigwe ruo "oge mgbake ihe niile" (Ihe Ọrụ Ndịozi 3:19-21). *Mgbake* pụtara iwughachi n'ọnọdụ ma ọ bụ ọnọdụ dịbu. N'okwu a, ọ bụ iwughachi ọchịchị Chineke n'ụwa, si otú a, iwughachi udo n'ụwa na ọnọdụ zuru oke.

Ọgba aghara ụwa nke ugbu a, agha na esemokwu na-arịwanye elu ga-eru n'ọnọdụ kacha njọ nke nsogbu ụwa nke ukwuu, nke mere na ọ bụrụ na Chineke ejighị aka, agaghị enwe mmadụ ọ bụla ga-anọ ndụ (Matiu 24:22). Mgbe ọ ga-eru n'ogo kacha elu, mgbe nkwụsịtụ ga-ebute mbibi ndụ niile n'elu ụwa a, Jisọs Kraịst ga-alaghachi. Oge a ọ na-abịa dịka Chineke n'onwe ya. Ọ na-abịa n'ike niile na ebube nke Onye Okike na-achị mbara igwe niile. (Matiu 24:30; 25:31.) Ọ na-abịa dị ka "Eze nke ndị eze, na Onyenwe nke ndị nwe" (Mkpu 19:16), iji guzobe ọchịchị ụwa ukwu ma chịkwaa mba niile "site na mkpara ígwè" (Mkpu 19:15; 12:5) …

A naghị anabata Kraịst?

Ma ọ ga-eme ka ụmụ mmadụ kụọ ọkpụkpọ ọnụ, nabata ya n'ọnụ na mmụọ dị egwu na mkpali—ọbụna ụka ndị Kraịst ọdịnala ga-eme otú ahụ?

Ha agaghị eme ya! Ha ga-ekwere, n'ihi na ndị ụkọchukwu ụgha Satani (II Kor. 11:13-15) aghọgbuola ha, na ọ bụ Onye Iro Kraịst. Ụka na mba niile ga-ewe iwe n'ịbịa ya (Mkpu. 11:15 na 11:18), na ndị agha ga-agbalị ịlụ ya ọgụ iji bibie ya (Mkpu. 17:14)!

Mba ụwa ga-etinye onwe ha n'ọgụ ikpeazụ nke Agha Ụwa nke Atọ na-abịa, ebe ọgụ ahụ ga-adị na Jerusalem (Zek. 14:1-2), mgbe ahụ Kraịst ga-alọghachi. N'ike dị ebube, ọ ga-alụ ọgụ megide mba ndị ahụ na-alụ ya (ahịrịokwu nke atọ). Ọ ga-emeri ha kpamkpam (Mkpu. 17:14)! "N'ụbọchị ahụ, ụkwụ Ya ga-anọ n'ugwu Olives," nke dị obere anya n'ọwụwa anyanwụ Jerusalem (Zek. 14:4). (Armstrong HW. The Mystery of the Ages, 1984)

Baịbụl na-ekwupụta na Jisọs ga-alaghachi, ma ọ ga-emeri, ma ọtụtụ ga-alụ ọgụ megide Ya mgbe ọ laghachiri (Mkpu 19:19). Ọtụtụ ga-asị (dabere na nghọtahie amụma Baịbụl, ma n'akụkụ n'ihi ndị amụma ụgha na ndị na-eme anwansi) na Jisọs na-alaghachi bụ Onye Iro Kraịst ikpeazụ!

Ihe ndị a so n'okwu Herbert Armstrong:

> Okpukpe eziokwu--eziokwu Chineke juputara n'ime ịhụnanya Chineke nke Mmụọ Nsọ nyere...ỌṅỤ NA-AGỤGHỊ OKWU nke ịmara Chineke na Jisọs Kraịst--nke ịmara EZIOKWU--na okpomọkụ nke ịhụnanya Chineke dị nsọ! ...
>
> Nkuzi nke Ụka eziokwu nke Chineke bụ naanị nke "ibi site n'okwu ọ bụla" nke Akwụkwọ Nsọ ...
>
> Mmadụ ga-atụgharị site n'ụzọ "inweta" gaa n'ụzọ "inye"--ụzọ ịhụnanya Chineke.
>
> Mmepeanya ọhụrụ ga-ejide ụwa ugbu a! (ibid)

Mmepeanya ọhụrụ bụ Alaeze Chineke. Ikwupụta na ọgbọ ọhụụ ahụ ga-abịa ma dabere na ịhụnanya bụ nnukwu akụkụ nke ozioma eziokwu gbasara alaeze nke Jisọs na ndị na-eso ya kụziri. Nke ahụ bụ ihe anyị nọ na *Ụka Chineke Na-aga n'ihu* na-ekwupụta.

Herbert Armstrong ghọtara na Jisọs na-akụzi na ọha mmadụ, ọbụna mgbe ọ chere na ọ chọrọ iso iwu, ajụla ụzọ ndụ nke 'inye', ụzọ ịhụnanya. Fọrọ nke nta ka ọ dịghị onye ghọtara nke ọma ihe Jisọs na-akụzi pụtara.

Nzọpụta site na Jisọs bụ akụkụ nke Ozioma

Ugbu a, ụfọdụ ndị gụrụ ruo ebe a nwere ike ijụ maka ọrụ ọnwụ Jisọs n'nzọpụta. Ee, ọnwụ Ya bụ akụkụ nke ozioma nke Agba Ọhụrụ na Herbert W. Armstrong abụọ dere banyere ya.

Agba Ọhụrụ na-egosi na ozioma gụnyere nzọpụta site na Jisọs:

> [16]N'ihi na anaghị m enwe ihere n'ozioma Kraịst, n'ihi na ọ bụ ike Chineke maka nzọpụta onye ọ bụla kwere, maka Juu mbụ, nakwa maka Gris (Rọm 1:16).

[4]Ya mere, ndị e kewara gbasasịrị gara ebe niile na-ekwusa okwu ahụ. [5]Mgbe ahụ Filịpụ gbadara n'obodo Samaria wee kụziere ha banyere Kraịst. … [12]Ma mgbe ha kwere Filịpụ n'okwu o kụziere gbasara alaeze Chineke na aha Jisọs Kraịst, a kụrụ mmiri ụmụ nwoke na ụmụ nwanyị. … [25]Ya mere, mgbe ha gwara ma kụziiri okwu Onyenwe anyị, ha laghachiri Jerusalem, na-ekwupụta ozioma n'obodo nta ndị Samaria. [26]Ugbu a, mmụọ ozi Onyenwe anyị kwuru na Philip … [40]A hụrụ Philip na Azotus. O si ebe ahụ gafere, na-ekwupụta ozioma n'obodo niile ruo mgbe ọ rutere Caesarea. (Ihe Ọrụ Ndịozi 8:4,5,12,25,26,40)

[18]o kụziri ha banyere Jisọs na mbilite n'ọnwụ. (Ihe Ọrụ Ndịozi 17:18)

[30] Mgbe ahụ Pọl biri afọ abụọ dum n'ụlọ mgbazinye ya, na-anabata ndị niile bịara ya, [31] **na-ekwupụta alaeze Chineke ma na-akụzi ihe gbasara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst** n'enweghị mgbochi ọ bụla. (Akwụkwọ Ihe Ọrụ Ndịozi 28:30-31)

Lee na okwu ozioma gụnyere Jisọs na alaeze Chineke. Ọ dị mwute na nghọta zuru oke banyere ozioma alaeze Chineke na-efukarị na nkuzi nke ụka Gris na Rom.

N'eziokwu, iji nyere anyị aka ịbụ akụkụ alaeze ahụ, Chineke hụrụ mmadụ n'anya nke ukwuu nke mere o zitere Jisọs ka ọ nwụọ maka anyị (Jọn 3:16-17) ma na-azọpụta anyị site n'amara Ya (Efe 2:8). Nke a bụkwa akụkụ nke ozi ọma (Ọrụ Ndịozi 20:24).

Ozioma nke Alaeze bụ ihe ụwa chọrọ, ma ...

Ịrụ ọrụ maka udo (Matiu 5:9) na ime ihe ọma bụ ebumnuche bara uru (lee Galatia 6:10). Otú ọ dị, ọtụtụ ndị ndu ụwa, gụnyere ndị okpukpe, kwenyere na ọ bụ imekọrịta mmadụ n'ụwa niile ga-eweta udo na ọganihu, ọ bụghị Alaeze Chineke. Ma ọ bụ ezie na ha ga-enwe ụfọdụ ihe ịga nke ọma n'oge a, ha agaghị anweta ihe ha chọrọ; ụfọdụ n'ime mbọ mmadụ ha ga-eduga ụwa n'ọnọdụ ga-eme ka ndụ ghara ịdịgide ma ọ bụrụ na Jisọs agaghị alọghachi iwulite Alaeze Ya (Matiu 24:21-22). Ịrụzi ụwa n'enweghị Chineke bụ ozi ụgha na-enweghị isi (Abụ Ọma 127:1).

Ọtụtụ n'ụwa na-agbalị ijikọta atụmatụ mba ụwa Babilọn nke yiri okpukpe iji weta usoro ọhụụ ụwa na narị afọ nke 21. Nke a bụ ihe Ụka Chineke *Na-aga n'ihu* katọrọ kemgbe mmalite ya ma na-eme atụmatụ ịga n'ihu ịkatọ ya. Kemgbe Satani dụrụ Iv n'ọghọm site n'otú ozioma ya ihe dị ka afọ puku isii gara aga (Jenesis 3), ọtụtụ mmadụ kwenyere na ha maara nke ọma karịa Chineke ihe ga-eme ka ha na ụwa dịkwuo mma.

Dị ka Baịbụl si kwuo, ọ ga-achọ ngwakọta onye ndu agha nọ Europe (a na-akpọ ya Eze Ugwu, a na-akpọkwa ya Anụ Ọhịa nke Mkpughe 13:1-10) na onye ndu okpukpe (a na-akpọ ya onye amụma ụgha, a na-akpọkwa ya Onye Iro Kraịst ikpeazụ na Anụ Ọhịa nwere mpi abụọ nke Mkpughe 13:11-17) si n'obodo ugwu asaa (Mkpughe 17:9,18) iji weta usoro ụwa 'Babylonian' (Mkpughe 17 & 18). Ọ bụ ezie na ụmụ mmadụ chọrọ ka Kraịst laghachiri ma guzobe alaeze Ya, ọtụtụ n'ụwa agaghị elebara ozi a anya na narị afọ nke 21—ha ga-aga n'ihu kwere ụdị ozi ụgha Satani dị iche iche. Ma ụwa ga-enweta onye àmà.

Cheta na Jisọs kụziri:

> [14]A ga-ekwupụta ozi ọma nke alaeze n'ụwa niile dị ka àmà n'ebe mba niile nọ, mgbe ahụ njedebe ga-abịa. (Matiu 24:14)

Rịba ama na ozioma alaeze ga-eru ụwa niile dị ka ihe àmà, mgbe ahụ njedebe ga-abịa. Njedebe ahụ bụ mmalite nke "Mkpagbu Ukwu."

E nwere ọtụtụ ihe kpatara nke a.

Otu n'ime ha bụ na Chineke chọrọ ka ụwa nụ ozioma eziokwu tupu mmalite Mkpagbu Ukwu (nke e gosiri na ọ ga-amalite na Matiu 24:21). Ya mere, ozioma bụ àmà na ịdọ aka ná ntị (lee Ezekiel 3; Amos 3:7). Ọ ga-eduga n'ọtụtụ ndị mba ọzọ ga-aghọ ndị Kraịst (Rom 11:25) na ndị na-abụghị mba ọzọ ga-aghọ ndị Kraịst (Rom 9:27) tupu Jisọs alaghachi.

Ihe kpatara ya ọzọ bụ na isi okwu ozi ahụ ga-emegide echiche nke Eze Ugwu na-arị elu nke ike Anụ Ọhịa, tinyere Onye Amụma Ụgha, Onye Iro Kraịst ikpeazụ. Ha abụọ ga-ekwe nkwa udo site n'ọrụ mmadụ na nkwekọ okpukpe, ma nke a ga-eduga na njedebe (Matiu 24:14-22) na mbibi (lee 1 Tesalọnika 5:3).

N'agbanyeghị na Baịbụl kwuru ka e lụọ ọgụ maka okwukwe eziokwu mbụ (Jud 3), na okwu Chineke bụ eziokwu (Jọn 17:17), na ndị Kraịst eziokwu kwesịrị iche onwe ha na ndị na-eme nkwekọrịta na okpukpe ndị ọdụ (2 Ndị Kọrint 6:14-17), ọtụtụ ga-ekwupụta na "ozioma" ha (ozi ọma) gụnyere nkwekọrịta ka udo na njikọ wee dị. Ọ dị mwute na ozioma eziokwu nke Alaeze Chineke ga-ewere dị ka ozioma ụgha site n'aka ọtụtụ n'ime ndị na-akwalite atụmatụ ekumenical na nke njikọ okwukwe nke Anụ Ọhịa na Onye Amụma Ụgha (Onye Iro Kraịst ikpeazụ).

N'ihi ihe ngosi na ebube ụgha jikọtara ha (2 Ndị Tesalọnika 2:9), ọtụtụ n'ụwa ga-ahọrọ ikwere ụgha (2 Ndị Tesalọnika 2:9-12) kama ozioma. N'ihi ntaramahụhụ na-ezighi ezi nke Alaeze puku afọ nke Chineke site n'aka Ndị Katọlik Rom, Ndị Ọtọdọks Ọwụwa Anyanwụ, Ndị Luteran na ndị ọzọ, ọtụtụ ga-ekwu n'ezighị ezi na ozi ọma puku afọ nke Alaeze Chineke bụ ozi ụgha jikọtara na Anụ Ọhịa na Onye Iro Kraịst.

Tupu mmalite Mkpagbu Ukwu, ndị Kraịst kwụsiri ike nke Philadelphian (Mkpughe 3:7-13) ga-eru ụwa (Matiu 24:14) na-ekwupụta ozioma puku afọ nke alaeze ma na-agwa ụwa ihe ụfọdụ ndị ndu ụwa (gụnyere Anụ Ọhịa na Onye Amụma Ụgha) ga-eme.

Ha ga-akwado ịgwa ụwa ozi na Anụ Ọhịa, eze ike Ugwu, tinyere Onye Amụma Ụgha, Onye Iro Kraịst ikpeazụ, ga-emebi n'ikpeazụ (tinyere ụfọdụ n'ime ndị mmekọ ha) USA na mba Anglo nke United Kingdom, Canada, Australia, na New Zealand (Daniel 11:24,39) na na ha ga-emebi ngwa ngwa mgbe nke ahụ gasịrị otu njikọ Arabik/Islamik (Daniel 11:40-43), na-arụ ọrụ dị ka ngwa ọrụ mmụọ ọjọọ (Mkpughe 16:13-14), ma n'ikpeazụ ga-alụ ọgụ na Jisọs Kraịst mgbe Ọ laghachiri (Mkpughe 16:14; 19:19-20). Ndị kwere ekwe Filadelfia (Mkpughe 3:7-13) ga-ekwupụta na alaeze puku afọ nke Chineke ga-abịa n'oge na-adighị anya.

Nke a ga-akpata nnukwu mgbasa ozi ma nyere aka imezu Matiu 24:14. Anyị nọ na *Ụka Chineke Na-aga n'ihu* na-akwadebe akwụkwọ (n'ọtụtụ asụsụ), na-etinye ha na weebụsaịtị, ma na-eme ihe ndị ọzọ iji kwadebe maka 'ọrụ mkpirikpi' (lee Rom 9:28) nke ga-enyere aka iduga mkpebi Chineke na e mezuola Matiu 24:14 nke ọma dị ka ihe àmà maka njedebe na-abịa.

Ndị ndu ụwa na-ekwusa 'oziọma ụgha' (o yikarịrị ka ụdị 'ọhụụ' nke ndị isi Europe na onye pontiff mebiri emebi *ga-akpọ* ụdị Katọlik) agaghị enwe mmasị n'ozi ahụ—ha agaghị achọ ka ụwa mụta ihe ha ga-eme n'eziokwu (ma ha nwekwara ike ọbụna ghara ikwere ya n'onwe ha na mbido, lee Aisaia 10:5-7). Ha na/ma ọ bụ ndị na-akwado ha ga-akụziri ụgha na ndị Kraịst kwere ekwe nke Philadelphian ga-anabata nkuzi oke (millenarianism) banyere Onye Iro Kraịst ga-abịa. Mkpesa ọ bụla ha na/ma ọ bụ ndị na-eso ha ga-eme megide ndị kwere ekwe Philadelphian na *Ụka Chineke Na-aga n'ihu* ga-akpata mgba (Daniel 11:29-35; Mkpughe 12:13-15). Nke a ga-eduga na njedebe—mmalite nke Mkpagbu Ukwu (Matiu 24:21; Daniel 11:39; lee Matiu 24:14-15; Daniel 11:31) yana oge nchebe nke afọ atọ na ọkara maka ndị Kraịst Philadelphia kwere ekwe (Mkpughe 3:10; 12:14-16).

Anụ Ọhịa na Onye Amụma Ụgha ga-agbalị iji ike, mmanye site n'akụ na ụba, ihe ngosi, ebube ụgha, igbu mmadụ, na nrụgide ndị ọzọ (Mkpughe 13:10-17; 16:14; Daniel 7:25; 2 Tesalọnika 2:9-10) iji nweta njikwa. Ndị Kraịst ga-ajụ:

> [10]"Olee ogologo oge, Onye-nwe nsọ na eziokwu, ruo mgbe ị ga-ekpe ikpe ma weghachite ọbara anyị n'aka ndị bi n'ụwa?" (Mkpughe 6:10)

N'agbata ọtụtụ afọ, ndị Chineke na-ajụ ajụjụ ma na-eche, "Olee mgbe ka Jisọs ga-alọghachi?"

Ọ bụ ezie na anyị amaghị ụbọchị ma ọ bụ elekere, anyị na-atụ anya na Jisọs ga-alaghachi (na e guzobere Alaeze puku afọ nke Chineke) na narị afọ nke iri abụọ na otu, dabere na ọtụtụ Akwụkwọ Nsọ (dịka Matiu 24:4-34; Abụ Ọma 90:4; Hosea 6:2; Luka 21:7-36; Hibru 1:1-2; 4:4,11; 2 Pita 3:3-8; 1 Tesalọnika 5:4), ụfọdụ n'ime ha anyị na-ahụ ka a na-emezu ugbu a.

Ọ bụrụ na Jisọs emeghị ntinye aka, mmadụ ga-ebibi ndụ niile:

> [21] N'ihi na mgbe ahụ ga-enwe Mkpagbu Ukwu, nke na-adịghị adị kemgbe mbido ụwa ruo taa, ọ gaghị adịkwa mgbe ọ bụla. [22] Ma ọ bụrụ na e nweghị mkpụchi ụbọchị ndị ahụ, agaghị enwe anụ ọ bụla ga-azọpụta; ma n'ihi ndị ahọpụtara, a ga-eme ka ụbọchị ndị ahụ dị mkpụmkpụ. (Matiu 24:21-22)

> [29]Ozugbo mkpagbu nke ụbọchị ndị ahụ gasịrị, anyanwụ ga-ada ọchịchịrị, ọnwa agaghị enye ìhè ya; kpakpando ga-adaba site n'eluigwe, ike ndị dị n'eluigwe ga-ama jijiji. [30]Mgbe ahụ, akara Nwa Mmadụ ga-apụta n'eluigwe, mgbe ahụ agbụrụ niile nke ụwa ga-eme mwute, ha ga-ahụkwa Nwa Mmadụ na-abịa n'igwe ojii nke eluigwe nwere ike na ebube ukwu. [31] Ọ ga-eziga ndị ozi ya na ụda ukwu nke trompet, ha ga-anakọta ndị ahọpụtara ya site n'akụkụ anọ nke ifufe, site n'otu ngwụcha mbara igwe ruo n'otu ọzọ. (Matiu 24:29-31)

Alaeze Chineke bụ ihe ụwa chọrọ.

Ndị nnọchiteanya Alaeze

Gịnị bụ ọrụ gị n'Alaeze?

Ugbu a, ọ bụrụ na ị bụ onye Kraịst n'eziokwu, ị ga-abụ onye nnọchiteanya maka Jisọs na Alaeze Chineke. Lelee ihe Onyeozi Pọl dere:

> [20]Ya mere, anyị bụ ndị nnọchiteanya Kraịst, dịka ma ọ bụrụ na Chineke na-arịọ site n'aka anyị: anyị na-arịọ unu n'aha Kraịst ka unu laghachite n'udo na Chineke. (2 Ndị Kọrint 5:20)

> [14]Ya mere, guzoro kwụ ọtọ, kee eziokwu n'úkwù gị, yi akwa nche ziri ezi, [15]ma tinye akpụkpọ ụkwụ nke ozioma udo n'ụkwụ gị; [16]n'elu ihe niile, were mkpuchi okwukwe nke ị ga-eji gbanyụọ akụ ọkụ niile nke onye ọjọọ. [17]were mkpuchi isi nke nzọpụta, na mma Mmụọ, nke bụ okwu Chineke; [18]na-ekpe ekpere mgbe niile site n'ekpere niile na arịrịọ n'ime Mmụọ, na-anọgide na-enwe nchebara anya maka nke a site n'ihe ndidi niile na arịrịọ maka ndị nsọ niile— [19] ma maka m, ka e nye m okwu, ka m wee mepee ọnụ m n'ike iji kọọ ihe omimi ozioma, [20] nke m bụ onye nnọchi anya ya n'ime mkpọrọ; ka m wee kwuo ya n'ike, dịka m kwesịrị ikwu. (Efe 6:14-20)

Gịnị bụ onye nnọchi anya? *Merriam-Webster* nwere nkọwa a:

> 1**:** onye ozi gọọmenti; *karịsịa***:** onye nnọchite anya ndọrọndọrọ ọchịchị kacha elu a nabatara n'ọchịchị mba ọzọ ma ọ bụ onye eze dịka onye nnọchite anya bi ebe ahụ nke gọọmenti ma ọ bụ onye

eze ya ma ọ bụ onye a họpụtara maka ọrụ ndọrọndọrọ ọchịchị pụrụ iche nke na-adịkarị obere oge

2 *a*: onye nnọchiteanya ma ọ bụ ozi e nyere ikike

Ọ bụrụ na ị bụ Onye Kraịst n'eziokwu, ị bụ onye ozi gọọmentị maka Kraịst! Lelee ihe Onyeozi Pita dere:

> [9]Ma unu bụ ọgbọ ahọpụtara, ọrụ ụkọchukwu eze, mba nsọ, ndị pụrụ iche nke Ya, ka unu kụọrọ otuto Ya, Onye kpọrọ unu pụọ n'ọchịchịrị banye n'ìhè Ya dị ebube; [10]unu bụ ndị na mbụ abụghị ndị mmadụ, ma ugbu a unu bụ ndị Chineke; ndị na mbụ enwetaghị ebere, ma ugbu a enwetala ebere. (1 Pita 2:9-10)

Dịka ndị Kraịst, anyị kwesịrị ịbụ akụkụ nke mba nsọ.

Kedu mba dị nsọ ugbu a?

N'ezie, ọ dịghị alaeze n'ụwa a—ma n'ikpeazụ ha ga-abụ akụkụ Alaeze Kraịst (Mkpughe 11:15). Ọ bụ mba Chineke, Alaeze Ya bụ nke dị nsọ.

Dịka ndị nnọchiteanya, anyị anaghị etinye onwe anyị n'ọrụ ndọrọndọrọ ọchịchị kpọmkwem nke mba ụwa a. Ma anyị kwesịrị ibi n'ụzọ Chineke si dị ugbu a (lee kwa akwụkwọ eletrọnịkị n'efu dị na www.ccog.org nke akpọrọ: *Ndị Kraịst: Ndị Nnọchiteanya maka Alaeze Chineke, ntuziaka Baịbụl gbasara ibi ndụ dị ka Onye Kraịst*). Site n'ibi ndụ n'ụzọ Chineke si dị ugbu a, anyị mụta nke ọma ihe kpatara ụzọ Chineke ji bụrụ nke kacha mma, ka n'alaeze Ya anyị wee bụrụ eze na ndị ụkọchukwu ma na-achịkwa ụwa na Kraịst:

> [5] Nye Onye hụrụ anyị n'anya ma sachapụ anyị n'ọbara Ya, [6] ma mee anyị eze na ndị ụkọchukwu nye Chineke Ya na Nna Ya; otuto na ọchịchị dịrị Ya ruo mgbe ebighị ebi. Amen. (Mkpughe 1:5-6)

> [10] Ma o mere anyị ka anyị bụrụ eze na ndị ụkọchukwu nye Chineke anyị; anyị ga-achịkwa n'ụwa. (Mkpughe 5:10)

Otu akụkụ ọdịnihu nke ịbụ eze na ndị ụkọchukwu ga-abụ ịkụziri ndị na-anwụ anwụ n'oge ahụ ka ha jee n'ụzọ Chineke:

> [19] N'ihi na ndị mmadụ ga-ebi na Zayọn n'Jeruselem; ị gaghịkwa akwa ọzọ. Ọ ga-eme gị ebere nke ukwuu n'olu mkpu gị; mgbe ọ nụrụ ya, ọ ga-aza gị. [20] Ma ọ bụ ezie na Onyenwe anyị na-enye gị achịcha nke nsogbu na mmiri nke ahụhụ, ndị nkuzi gị agaghịzi kwaga n'akụkụ; kama anya gị ga-ahụ ndị nkuzi gị. [21]Ntị gị ga-anụ okwu n'azụ gị na-asị, "Ụzọ a bụ; gawa ya," ma ị na-atụgharị n'aka nri ma ọ bụ mgbe ị na-atụgharị n'aka ekpe. (Aisaia 30:19-21)

Ọ bụ amụma maka alaeze puku afọ, n'oge a Ndị Kraịst kwesịrị ịdị njikere ịkụzi:

> [12]… n'oge a unu kwesịrị ịbụ ndị nkuzi, (Ndị Hibru 5:12)

> [15] Ma kwanyere Onyenwe anyị Chineke nsọ n'obi unu; ma dị njikere mgbe niile ịza ajụjụ onye ọ bụla ga-ajụ gị maka olileanya dị n'ime gị, n'umịrị obi na nsọpụrụ: (1 Pita 3:15, KJV)

Baịbụl na-egosi na ọtụtụ n'ime ndị Kraịst kacha kwụsie ike ga-akụzi ọtụtụ mmadụ n'oge na-adịghị anya tupu mmalite Mkpagbu Ukwu:

> [33]Ma ndị n'ime ndị mmadụ ghọtara ihe ga-akụziri ọtụtụ (Daniel 11:33;)

Ya mere, ịmụta na ịbawanye n'amara na ihe ọmụma (2 Pita 3:18) bụ ihe anyị kwesịrị ime ugbu a. Jisọs kwuru, "Ị ga-abụ ndị àmà m na Jerusalem, na Juda niile na Samaria, ruo n'ókè ụwa" (Ihe Ọrụ Ndịozi 1:8). Otu akụkụ ọrụ gị n'Alaeze Chineke bụ inwe ike ịkụzi.

Ma maka ndị kwere ekwe nke ukwuu, ndị Kraịst Filadelfia (Mkpughe 3:7-13), nke a ga-agụnyekwa nkwado maka àmà ozioma dị mkpa tupu mmalite alaeze puku afọ nke Chineke (lee Matiu 24:14).

Mgbe e guzobere Alaeze Chineke, a ga-eji ndị Chineke rụọ ọrụ iji weghachite ụwa emebiwo:

> [12]Ndị si n'etiti unu ga-ewu ebe ndị ochie dara ada; Ị ga-ebuli ntọala ọtụtụ ọgbọ; a ga-akpọ gị Onye na-edozi oghere, Onye na-ewughachi ụzọ ka e biri na ha. (Aisaia 58:12)

Ya mere, ndị Chineke bi n'ụzọ Ya n'oge a ga-eme ka ọ dịrị ndị mmadụ mfe ibi n'obodo (na ebe ndị ọzọ) n'oge a nke mweghachi n'afọ puku.

Ụwa ga-abụ ebe ka mma n'eziokwu. Anyị kwesịrị ịbụ ndị nnọchi anya Kraịst ugbu a, ka anyị wee nwee ike ijere ozi n'Alaeze Ya.

Oziọma Eziokwu na-agbanwe

Jisọs kwuru, "Ọ bụrụ na unu nọgide n'okwu m, unu bụ n'eziokwu ụmụakwụkwọ m. 32 Unu ga-amata eziokwu, eziokwu ga-eme ka unu nwee nnwere onwe" (Jọn 8:31-32). Ịmata eziokwu gbasara oziọma Alaeze Chineke na-eme ka anyị nwee nnwere onwe site n'ịdọba n'olileanya ụgha nke ụwa a. Anyị nwere ike kwado atụmatụ nke na-arụ ọrụ—atụmatụ Chineke! Satani aghụla ụwa niile (Mkpughe 12:9) ma Alaeze Chineke bụ ezigbo ngwọta. Anyị kwesịrị ịkwado ma kwupụta eziokwu (lee Jọn 18:37).

Oziọma karịrị maka nzọpụta onwe onye. Ozi ọma nke Alaeze Chineke ga-agbanwe mmadụ n'oge a:

> [2] Unu emela ka unu dị ka ụwa a; kama gbanwee site n'ịgbanwe uche unu, ka unu wee nweta ihe ọma, nke a nabatara, nke zuru oke nke Chineke chọrọ. (Rọm 12:2)

Ndị Kraịst eziokwu na-agbanwe ka ha na-eje ozi Chineke na ndị ọzọ:

> [22]Ndị ohu, rubere ndị nwe unu n'anụ ahụ isi n'ihe niile, ọ bụghị naanị n'ihu ka ha hụrụ, dịka ndị na-eme ka mmadụ nwee afọ ojuju, kama mee ya n'ezi obi, na-atụ egwu Chineke. [23]Ma ihe ọ bụla unu na-eme, mee ya n'obi niile, dịka maka Onyenwe anyị, ọ bụghị maka ụmụ mmadụ; [24]na-ama na site n'Onyenwe anyị unu ga-enweta ụgwọ nke nketa; n'ihi na unu na-eje ozi Onyenwe anyị Kraịst. (Kọlọsi 3:22-24)

> [28]Ya mere, ebe anyị na-anata alaeze nke a na-apụghị ịkwụsị, ka anyị nwee amara, site na ya ka anyị rụọ ọrụ Chineke n'ụzọ a na-anabata, na nsọpụrụ na egwu Chineke. (Ndị Hibru 12:28)

Ndị Kraịst eziokwu na-ebi n'ụzọ dị iche na ụwa. Anyị na-anabata ụkpụrụ Chineke karịa nke ụwa maka ihe ziri ezi na ihe na-ezighi ezi. Ndị ziri ezi na-ebi site n'okwukwe (Ndị Hibru 10:38), n'ihi na ọ na-achọ okwukwe iji bie n'ụzọ Chineke n'oge a. A na-ewere ndị Kraịst dị iche nke ukwuu na ụwa ha bi na ya, nke mere a kpọrọ ụdị ndụ ha "Ụzọ" n'Agba Ọhụrụ (Ihe Ọrụ Ndịozi 9:2; 19:9; 24:14,22). Ụwa na-ebi n'ịhụ onwe ya n'anya, dụrụ n'okpuru ọchịchị Satani, n'ihe a kpọrọ "ụzọ Kain" (Jud 11).

Ozioma nke Alaeze Chineke bụ ozi nke ezi omume, ọnụ, na udo (Rọm 14:17). Okwu amụma, mgbe a ghọtara ya nke ọma, na-enye nkasi obi (lee 1 Kọrint 14:3; 1 Tesalọnika 4:18), karịsịa ka anyị na-ekiri ụwa na-ada ada (lee Luka 21:8-36). Ụzọ ndụ Kraịst nke eziokwu na-eduga n'ọgaranya mmụọ na ngọzi anụ ahụ (Mak 10:29-30). Nke a bụ akụkụ nke ihe kpatara na ndị na-ebi ya ji ghọta na ụwa chọrọ Alaeze Chineke. Ndị Kraịst bụ ndị nnọchiteanya Alaeze Chineke.

Ndị Kraịst na-etinye olileanya anyị n'ihe ime mmụọ, ọ bụghị n'ihe anụ ahụ, ọ bụ ezie na anyị bi n'ụwa anụ ahụ (Rọm 8:5-8). Anyị nwere "olileanya ozioma" (Kọlọsia 1:23). Nke a bụ ihe ndị Kraịst mbụ ghọtara nke ọma, ma ọtụtụ ndị na-ekwupụta na ha kwenyere na Jisọs taa anaghị aghọta ya nke ọma.

6. Ụka Gris-Rom na-akụzi na Alaeze dị mkpa, ma...

Ụka Gris na Rom kwenyere na ha na-akụzi akụkụ nke Alaeze Chineke, ma ha na-enwe nsogbu ịghọta n'eziokwu ihe ọ bụ. Dịka ọmụmaatụ, *The Catholic Encyclopedia* na-akụzi nke a gbasara alaeze ahụ:

> Kraịst… N'ọkwa ọ bụla n'ịkụzi Ya banyere mbata alaeze a, akụkụ dị iche iche ya, nkọwa ya kpọmkwem, ụzọ esi enweta ya, bụ isi ihe nkuzi Ya, nke mere na a na-akpọ okwu Ya "ozioma nke alaeze"...ha malitere ikwu maka Ụka dịka "alaeze Chineke"; lee Col., I, 13; I Thess., ii, 12; Apoc., I, 6, 9; v, 10, wdg. ...ọ pụtara Ụka dịka ụlọ ọrụ Chineke ahụ … (Pope H. Alaeze Chineke. The Catholic Encyclopedia, Volum VIII. 1910)

Ọ bụ ezie na ihe dị n'elu kpọtụrụ "Col., I, 13; I Thess., ii, 12; Apoc., I, 6, 9; v, 10," ma ọ bụrụ na ị chọọ ha, ị ga-achọpụta na ọ dịghị otu n'ime ahịrịokwu ndị ahụ kwuru ihe ọ bụla gbasara ***Ụka*** ịbụ Alaeze Chineke. Ha na-akụzi na ndị kwere ekwe ga-abụ akụkụ nke Alaeze Chineke ma ọ bụ na ọ bụ alaeze Jisọs. Baịbụl na-ekwupụta na ọtụtụ ga-agbanwe ozioma ma ọ bụ tụgharịa n'ọzọ, nke ezighi ezi (Galatia 1:3-9). Ọ dị mwute na ọtụtụ ndị emeela nke a.

Jisọs kụziri, "Abụ m ụzọ, eziokwu, na ndụ. Ọ dighị onye abịarute n'aka Nna ma e wezụga site n'aka m" (Jọn 14:6). Pita kụziri, "Enweghịkwa nzọpụta n'ebe ọzọ ọ bụla, n'ihi na enweghị aha ọzọ n'okpuru eluigwe e nyere mmadụ, nke anyị ga-esi zọpụta" (Ihe Ọrụ Ndịozi 4:12). Pita gwara Ndị Juu na ha niile ga-enwe okwukwe iji chegharịa ma nabata Jisọs ka ha wee zọpụta (Ihe Ọrụ Ndịozi 2:38).

N'aka nke ọzọ, Pope Francis nwụrụ anwụ kụziri na ndị na-ekweghị na Chineke, na-enweghị Jisọs, nwere ike ịzọpụta site na ọrụ ọma! Ọ kụziri kwa na ndị Juu nwere ike ịzọpụta na-enweghị ịnakwere Jisọs! Na mgbakwunye, ya na ụfọdụ ndị Gris-Rom aghọtakwara na ụdị 'Mary' nke abụghị nke Baịbụl bụ igodo ozioma nakwa igodo maka ịdị n'otu nke ụka niile na nke okpukpe dị iche iche. Ọ dị mwute na ha na ndị ọzọ anaghị aghọta mkpa Jisọs ma ọ bụ Ozioma eziokwu nke Alaeze Chineke. Ọtụtụ na-akwalite ozioma ụgha.

Ọtụtụ chọrọ ịga ije site n'ile anya ma nwee okwukwe n'ụwa. Agba Ọhụrụ na-akụzi na ndị Kraịst kwesịrị ile anya n'eluigwe:

> [2] Tụọ uche unu n'ihe dị n'elu, ọ bụghị n'ihe dị n'ụwa. (Kọlọsia 3:2)
>
> [7]N'ihi na anyị na-eje ije site n'okwukwe, ọ bụghị site n'ile anya. (2 Ndị Kọrint 5:7)

Otú ọ dị, Pope Pius XI kụziri ka a na-eje ije site n'ile anya ya n'ụka ya:

> ... Ụka Katọlik ... bụ alaeze Kraịst n'ụwa. (akwụkwọ ozi Pius *Quas Primas*).

Weebụsaịtị *CatholicBible101* na-ekwu, "Alaeze Chineke guzobere n'ụwa site n'aka Jisọs Kraịst n'afọ 33 AD, n'ụdị Ụka Ya, nke Pita... Ụka Katọlik na-edu." Ma Alaeze puku afọ nke Chineke adighị ebe a, ọ bụghịkwa Ụka Rọm. Mgbe ọ bịarutere, ọ ga-adị n'ụwa. Ọ bụ ezie na Ụka eziokwu nke Chineke nwere "igodo alaeze" (Matiu 16:19), ndị na-ekwu na ụka bụ alaeze Chineke "ewepụrụ igodo ihe ọmụma" (Luk 11:52).

Ụka Rọm na-akụzi ike megide Alaeze Puku Afọ Chineke ga-abịa n'ụwa n'oge na-adịghị anya, nke bụ n'ezie naanị "nkuzi nke Onye Iro Kraịst" depụtara na *Katekisim* gọọmentị *nke Ụka Katọlik*:

> **676** Aghụghọ nke Onye Iro Kraịst amalitela ịkpụ isi n'ụwa oge ọ bụla a na-ekwupụta na a ga-emezu olileanya Mesaya n'ime akụkọ ihe mere eme, nke a ga-emezu naanị n'èzí akụkọ ihe mere eme site na ikpe ikpeazụ. Ụka jụrụ ọbụna ụdị gbanwere nke ụgha a gbasara alaeze ga-abịa n'okpuru aha millenarianism … (Katechizim nke Ụka Katọlik. Imprimatur Potest +Joseph Cardinal Ratzinger. Doubleday, NY 1995, p. 194)

Ọ dị mwute na ndị kwenyere n'echiche ahụ ga-enwe nnukwu nsogbu n'ịkụziri Ozioma nke Alaeze Chineke n'ikpeazụ. Ụfọdụ ga-eme ihe ọjọọ megide ndị na-ekwupụta ya (Daniel 7:25; 11:30-36). Ma, ị nwere ike iche, ọ bụghị na ndị niile na-ekwupụta Jisọs dịka Onyenwe anyị ga-adị n'alaeze? Mba, ha agaghị adị. Lelee ihe Jisọs kwuru:

> [21]"Ọ bụghị onye ọ bụla na-asị m, 'Onyenwe anyị, Onyenwe anyị,' ga-abanye n'alaeze nke eluigwe, kama onye na-eme ihe Nna m nọ n'eluigwe chọrọ. [22] Ọtụtụ ga-asị m n'ụbọchị ahụ, 'Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, ọ bụghị na anyị kọrọ amụma n'aha gị, kpọpụrụ

> mmụọ ọjọọ n'aha gị, ma mee ọtụtụ ihe ịtụnanya n'aha gị?' [23]Mgbe ahụ m ga-agwa ha, 'Amatụbeghị m unu; pụọ n'ebe m nọ, unu ndị na-eme ihe ọjọọ!' (Matiu 7:21-23)

Onyeozi Pọl kwuru na "ihe omimi nke imegide iwu" "na-arụ ọrụ kemgbe" (2 Ndị Tesalọnika 2:7) n'oge ya. Imegide iwu a metụtara ihe Baịbụl na-ekwusi ike ka a zere n'oge njedebe nke a na-akpọ "Ihe Omimi, Babilọn Ukwu" (Mkpughe 17:3-5).

"Ihe omimi nke imegide iwu" metụtara ndị Kraịst na-ekwupụta okwukwe ha na ha kwenyere na ha achọghị mgbalị iji debe Iwu Ntụziaka iri nke Chineke, wdg. na/ma ọ bụ na e nwere ọtụtụ ihe a na-anabata nke na-eme ka iwu ahụ ghara ịdị mkpa na/ma ọ bụ na e nwere ụdị ntaramahụhụ a na-anabata maka imebi iwu Chineke, ya mere, ọ bụ ezie na ha chere na ha nwere ụdị iwu Chineke, ha anaghị eso ụdị okwukwe Kraịst nke Jisọs ma ọ bụ ndịozi Ya ga-anabata dị ka nke ziri ezi.

Ọtụtụ ndị na-ekwupụta na ha bụ ndị Kraịst yiri ndị Farisi ndị mebiri iwu Chineke, ma kwuo na omenala ha mere ka nke a bụrụ ihe a nabatara—Jisọs jụrụ ụdị omume ahụ (Matiu 15:3-9)! Aisaia kwukwara na ndị na-ekwu na ha bụ nke Chineke ga-emegide iwu Ya (Aisaia 30:9). Ọ dị mwute na mmegide a na-enweghị iwu ka anyị na-ahụ ya ruo taa.

Otu "ihe omimi" ọzọ pụtara bụ na Ụka Rọm yiri ka ọ kwenyere na atụmatụ ya nke ime ekumenical na imekọrịta okpukpe agha ga-eduga n'udo na ụdị Alaeze Chineke na-abụghị nke Baịbụl n'ụwa. Akwụkwọ Nsọ na-agwa anyị ka anyị lezie anya maka njikọ ekumenical na-abịa nke ọ na-akụziri na ọ ga-aga nke ọma maka afọ ole na ole (lee: a na-egosi *New Jerusalem Bible*, nsụgharị nke ndị Katọlik Rọm kwadoro):

> [4]Ha dara n'ala n'ihu agwọ ahụ n'ihi na ọ nyere anụ ọhịa ahụ ikike ya; ha dara n'ala n'ihu anụ ọhịa ahụ, na-ekwu, 'Ònye ka anụ ọhịa a ga-atụnyere?' Ònye ga-alụ ọgụ megide ya?' [5]A kwere ka anụ ọhịa ahụ kwuo okwu mpako na okwu ọjọọ megide Chineke, ma ka ọ na-arụ ọrụ ruo ọnwa iri anọ na abụọ; [6ma ọ kwuo] okwu ọjọọ megide Chineke, megide aha Ya, megide ụlọ nsọ Ya dị n'eluigwe na ndị niile nọ n'okpuru nchebe Ya. [7]A kwere ka ọ gbaa agha megide ndị nsọ ma merie ha, a nyere ya ikike n'elu agbụrụ niile, mba niile, asụsụ

niile na ndị mmadụ niile; [8]ma ndị mmadụ niile n'ụwa ga-efe ya, ya bụ, onye ọ bụla aha ya edeghị na Akwụkwọ Ndụ nke Atụrụ e chụrụ n'àjà kemgbe ntọala ụwa. [9]Ka onye ọ bụla nwere ike ịnụ, nụ: [10]Ndị e debere maka ịdọ n'ọgbaghara ga-adọ n'ọgbaghara; ndị e debere maka ọnwụ site n'aka mma agha ga-anwụ site n'aka mma agha. Nke a bụ ihe mere ndị nsọ ji kwesị ịnwe ndidi na okwukwe. (Mkpughe 13:4-10, NJB)

Baịbụl na-adọ aka ná ntị ka e ghara ịnakwere njikọta Babilọn n'oge njedebe:

[1] Otu n'ime mmụọ ozi asaa jidere efere asaa bịara kwuo m, sị, 'Bịa ebe a ka m gosi gị ntaramahụhụ nke nwanyị akwụna ukwu nke nọ n'oche eze n'akụkụ mmiri buru ibu, [2] onye eze niile nke ụwa mere mmekọahụ na ya, na onye mere ka ndị bi n'ụwa niile juo mmanya nke mmekọahụ ya.' [3] O weere m n'ime mmụọ gaa n'ọzara; ebe ahụ ka m hụrụ otu nwanyị na-anya anụ ọhịa uhie nke nwere isi asaa na mpi iri, nke e dere aha mmegide Chineke n'ahụ ya niile. [4] Nwanyị ahụ yi uwe ọbara-acha na uhie, na-enwu gbaa ọlaedo, nkume bara uru na ọlụ, ọ na-ejide iko mmanya ọlaedo juputara na uzuzu ọjọọ nke ịgba akwa ya; [5] **n'elu isi ya e dere aha, aha omimi: 'Babilọn Ukwu, nne ndi niile na-ere onwe ha na omume ojoo niile di n'uwa**.' [6] Ahuru m na o turu mmanya, ọbara nke ndị nsọ na nke ndi martir Jisos; ma mgbe m hururu ya, ejuru m anya kpamkpam. (Mkpughe 17:1-6, NJB)

[9]'Nke a chọrọ amamihe. **Isi asaa ahụ bụ ugwu asaa**, nwanyị ahụ nọ n'elu ha… [18]Nwanyị ị hụrụ bụ **obodo ukwu** nke nwere ọchịchị n'elu ndị ọchịchị niile n'ụwa.' (Mkpughe 17:9,18, NJB)

[1] Mgbe nke a gasịrị, ahụrụ m mmụọ ozi ọzọ si n'eluigwe rịdata, onye e nyere ya ikike ukwu; ụwa wee gbaa ọkụ n'ebube ya. [2] O wee kụọ mkpu n'olu ya kacha elu sị, 'Babilọn adaala, Babilọn Ukwu adaala, ọ ghọrọ ebe izu ụmụ mmụọ ọjọọ na ebe obibi mmụọ ọjọọ niile na nnụnụ jọgburu onwe ya, nke a na-atụ ụjọ. [3] Mba niile ṅụrụ mmanya nke ịgba akpaka ya nke ukwuu; eze niile n'ụwa ejikọtara onwe ha na ya n'ịgba akpaka, na onye ahịa niile baara ọgaranya site n'ịgba akpaka ya.' [4] Otu olu ọzọ si n'eluigwe kwuo; anụrụ m ya na-ekwu, '**Pụọ n'ime ya, ndị m, ka unu ghara ịkekọrịta mmehie ya**

ma buru otu ọrịa ahụ.' [5] Mmehie ya eruola eluigwe, Chineke chetara mpụ ya n'uche: mee ya ka o si mee ndị ọzọ. [6] A ga-akwụ ya ugboro abụọ ihe o kpọrọ. A ga-enye ya iko juputara n'ihe ọ kpara, nke siri ike ugboro abụọ. [7] Ihe ọ bụla n'ime mpako na mmemme ọjọọ ya ga-esochi ya ntaramahụhụ ma ọ bụ ahụhụ. Echere m na e guzobere m dịka eze nwanyị; abụghị m nwanyị di nwụrụ anwụ, agaghị m amata mwute. [8]N'ihi nke a, n'otu ụbọchị, ọrịa, mwute na agụụ ga-adaba na ya; a ga-ere ya ruo ala. Chineke Onyenwe anyị, onye kpebiela ya ikpe, dị ike.' [9]'A ga-enwe mwute na ịkwa ákwá maka ya site n'aka eze ụwa ndị jikọtara onwe ha na ya n'ụzọ mmekọahụ ma na-eme emume mmekọahụ ọnụ ya. Ha na-ahụ anwụrụ ọkụ mgbe ọ na-ere ọkụ, (Mkpughe 18:1-9, NJB)

Na Zekaria, Baịbụl na-adọ aka ná ntị banyere Babilọn na-abịa ma na-egosi na njikọta ziri ezi agaghị eme ruo *mgbe* Jisọs laghachiri:

[10] Lezienụ anya! Lezienụ anya! Gbapụ site n'ala ugwu -- Yahweh na-ekwupụta -- n'ihi na m kesara unu n'ime ifufe anọ nke mbara igwe -- Yahweh na-ekwupụta. [11] Lezienụ anya! Gbapụ, Zayọn**, onye bi na nwaanyị Babilọn!**

[12] N'ihi na Yahweh Sabaoth kwuru, ebe Otuto nyere iwu

m, gbasara mba ndị gbara gị ohi, 'Onye ọ bụla metụtara gị metụtara mkpụrụ anya m.' [(13)]Lee, aga m agba aka m n'elu ha, a ga-ebibi ha site n'aka ndị ha mere ka ha bụrụ ohu.' Mgbe ahụ ị ga-amata na Yahweh Sabaoth zitere m! [14]Gbaa egwú, nwee ọṅụ, nwaanyị Zayọn, n'ihi na ugbu a aga m abịa ibi n'etiti gị—Yahweh kwuru! [15]N'ụbọchị ahụ ọtụtụ mba ga-atụgharị na Yahweh. Ee, ha ga-aghọ ndị ya, ha ga-ebi n'etiti gị. Mgbe ahụ unu ga-amata na Yahweh Sabaoth zitere m n'ebe unu nọ! [16]Yahweh ga-ejide Juda, òkè ya n'ala nsọ, ma mee Jerusalem nhọrọ ya ọzọ. (Zekaria 2:10-16, NJB; lee na mbipụta KJV/NKJV e depụtara ahịrịokwu ndị ahụ dị ka Zekaria 2:6-12)

Ọ bụ ezie na imekọrịta ihe n'ihe ụfọdụ nwere ike ịdị mma, akụkụ nke mmegharị ekumenical na nke mmekọ okwukwe nke Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ, Vatican, ọtụtụ ndị Protestant na ndị isi Eastern Orthodox na-akwalite,

Akwụkwọ Nsọ kpughere n'ụzọ doro anya na a machibidoro ha, a gaghị akwado ha. Jisọs kụziri ka a leba anya n'ebe ndị *na-ekwu* na ha na-eso Ya, ma ha ga-eduhie ọtụtụ mmadụ (Matiu 24:4-5). Ọtụtụ n'ime mmeghari ịgbakọta ụka jikọtara na imeghe akara mbụ nke Mkpughe 6:1-2, nke a makwaara dị ka "onye na-anya ịnyịnya ọcha" nke Mkpughe (onye ọ bụghị Jisọs) na ajọ nwanyị nke Mkpughe 17.

Dị ka Zekaria, Onyeozi Pọlụkwa kụziri na njikọta okwukwe eziokwu agaghị eme ruo *mgbe* Jisọs laghachiri:

> [13]ruo mgbe anyị niile ga-eru n'otu okwukwe na ihe ọmụma gbasara Nwa Chineke, ma bụrụ Onye zuru oke, toro eto kpamkpam n'ime oke zuru oke nke Kraịst onwe ya. (Efe 4:13, NJB)

Ndị kwenyere na njikọta a ga-abịa tupu Jisọs alaghachi n'eziokwu na-ezighi ezi. N'eziokwu, mgbe Jisọs alaghachiri, ọ ga-emeịrị ibibi njikọta mba ndị ga-ejikọta ọnụ megide Ya:

> [11:15]Mgbe ahụ, mmụọ ozi nke asaa kụrụ trompet ya, a nụrụ olu na-eti mkpu n'eluigwe, na-akpọ, 'Alaeze ụwa aghọwo alaeze Onyenwe anyị na nke Kraịst ya, ọ ga-achị ruo mgbe ebighị ebi.' [16]Ndị okenye iri abụọ na anọ, ndị nọ n'oche eze n'ihu Chineke, dara n'ala wee metụrụ ala n'isi ha, na-efe Chineke [17]na okwu ndị a, 'Anyị na-ekele gị, Onyenwe Anyị Chineke Onye Nke Nile, Onye nọ, Onye nọbu, maka iji ike gị dị ukwuu were malite ọchịchị gị.' [18] Mba niile kụrụ mkpu; ugbu a oge eruola maka ntaramahụhụ gị, maka ikpe ndị nwụrụ anwụ, maka ịkwụ ụgwọ ndị ohu gị bụ ndị amụma, ndị nsọ na ndị na-atụ egwu aha gị, nta na nnukwu, ka e wee kwụọ ụgwọ. Oge eruola ka e kpoo ndị na-ebibi ụwa.' (Mkpughe 11:15-18, NJB)

> [19:6] Anụrụ m ihe dị ka ụda olu nnukwu ìgwè mmadụ, dị ka ụda osimiri ma ọ bụ mkpọtụ igwe ojii dị egwu, na-aza, "Alleluia! Alaeze Onyenwe anyị, Chineke Anyị Onye Nke Kasị Elu, amalitela; . . . [19] Mgbe ahụ ahụrụ m anụ ọhịa ahụ, na eze niile nke ụwa na ndị agha ha, zukọtara ọnụ iji lụọ ọgụ megide Onye na-anya ịnyịnya ahụ na ndị agha ya. [20]Ma e jidere anụ ọhịa ahụ, tinyere onye amụma ụgha nke mere ebube n'aha anụ ọhịa ahụ, site n'ebube ndị ahụ o dụrụ ndị natara akara anụ ọhịa ahụ na ndị fere ihe oyiyi ya. E tụrụ ha

> abụọ ndụ n'ime ọdọ ọkụ nke sulfur na-ere ọkụ. [21]Ndị fọdụrụ niile e gbuo ha site na mma agha nke Onye na-anya ịnyịnya, nke pụtara n'ọnụ ya, ma nnụnụ niile jupụtara n'anụ ha . . . [20:4]Mgbe ahụ ahụrụ m oche eze, ebe ha nọdụrụ, a nyere ha ikike ikpe. Ahụrụ m mkpụrụobi ndị niile e gbuturu isi n'ihi na ha kwupụtara ihe ha hụrụ maka Jisọs ma kụziere okwu Chineke, na ndị jụrụ ịsọpụrụ anụ ọhịa ahụ ma ọ bụ ihe oyiyi ya, ma jụrụ inabata akara n'isi ma ọ bụ n'aka ha; ha biliri ndụ, wee na-achị na Kraịst ruo puku afọ. (Mkpughe 19:6,19-21; 20:4, NJB)

Rịba ama na Jisọs ga-ebibi ndị agha ụwa jikọtara ọnụ megide Ya. Mgbe ahụ, Ya na ndị nsọ nke mbilite mbụ ga-achị. Nke ahụ bụ mgbe e nwere njikọta kwesịrị ekwesị n'okwukwe. Ọ dị mwute na ọtụtụ ga-ege ntị n'aka ndị ụkọchukwu ụgha nke na-apụta ka ha dị mma, ma ha adighị otú ahụ, dịka Onyeozi Pọl siri kwuo (2 Ndị Kọrint 11:14-15). Ọ bụrụ na ọtụtụ mmadụ ga-aghọta Akwụkwọ Nsọ na oziọma nke Alaeze Chineke nke ọma, ole na ole ka ga-alụ ọgụ megide Jisọs mgbe ọ laghachiri.

7. Gịnị mere Alaeze Chineke ji dị mkpa?

Ọ bụ ezie na mmadụ na-achọ iche na ha nwere amamihe dị ukwuu, e nwere ókè n'amamihe anyị, ma "amamihe Chineke dị n'enweghị ngwụcha" (Abụ Ọma 147:5).

Nke a bụ ihe mere ọ ga-ewe ntinye aka Chineke iji dozie ụwa a.

Ọ bụ ezie na ọtụtụ kwere *na* Chineke, ọtụtụ n'ime mmadụ anaghị achọ ime ihe Ọ na-ekwu ma biri dịka *Ọ* si kwuo n'eziokwu. Lelee ihe ndị a:

> [8]O gosiri gị, ị mmadụ, ihe ọma; Gịnị ka Onyenwe anyị chọrọ n'aka gị ma e wezụga ime ihe ziri ezi, ịhụ ebere n'anya, na ịga ije nwayọ nwayọ na Chineke gị? (Mika 6:8)

Ịga nwayọ nwayọ *na* Chineke abụghị ihe ụmụ mmadụ n'eziokwu kwetara ime. Site n'oge Adamu na Iv (Jenesis 3:1-6), ụmụ mmadụ họọrọ ịdabere na onwe ha na ihe ha na-ahụ dị mkpa karịa nke Chineke, n'agbanyeghị iwu Ya (Ọpụpụ 20:3-17).

Akwụkwọ Ilu na-akụziri:

> [5] Tụkwasị obi n'Onyenwe anyị site n'obi gị niile, ma ghara ịdabere n'amamihe gị; [6] N'ụzọ gị niile, kwenye na Ya, ọ ga-eduzi ụzọ gị. [7] Emela onwe gị onye maara ihe n'anya gị; tụọ Onyenwe anyị egwu, pụọ na ihe ọjọọ. (Ilu 3:5-7)

Otú ọ dị, ọtụtụ mmadụ agaghị etinye okwukwe ha niile n'Chineke ma ọ bụ chere ka Ọ duzie ụzọ ha. Ọtụtụ na-ekwu na ha ga-eme ihe Chineke chọrọ, ma ha anaghị eme ya. Setan aghọgbuola mmadụ (Mkpughe 12:9) ma daa n'ịchọ ihe ụwa na 'mpako ndụ' (1 Jọn 2:16).

Ya mere, ọtụtụ mmadụ emepụtala omenala okpukpe ha na gọọmenti ụwa n'ihi na ha chere na ha maara nke kacha mma. Otú ọ dị, ha amaghị (lee Yeremaya 10:23) ma ọtụtụ n'ime ha agaghị echegharị n'eziokwu.

Nke a bụ ihe kpatara mmadụ ji chọọ Alaeze Chineke (lee Matiu 24:21-22).

Tụlee Ngọzi

Otu n'ime usoro okwu a kacha mara amara Jisọs nyere bụ Ngọzi, nke Ọ nyere n'*Ozizi Ya n'elu Ugwu*.

Lelee ụfọdụ n'ime ihe Ọ kwuru:

> 3 "Ngọzi na-adịrị ndị dara ogbenye n'obi, n'ihi na alaeze eluigwe bu nke ha. 4 Ngọzi na-adịrị ndị na-ebe akwa, n'ihi na a ga-eme ka obi di ha mma. 5 Ngọzi na-adịrị ndị di umeala n'obi, n'ihi na ha ga-anara ala. 6 Ngọzi na-adịrị ndị agụụ na akpịrị ịkpọ nkụ na-agụ maka ezi omume, n'ihi na a ga-eme ka ha juo. 7 Ngọzi na-adịrị ndị ebere, n'ihi na a ga-eme ebere ha. 8 Ngọzi na-adịrị ndị obi ha di ọcha, n'ihi na ha ga-ahu Chineke. 9 Ngọzi na-adịrị ndị na-eme udo, n'ihi na a ga-akpo ha umu Chineke. 10 Ngọzi na-adịrị ndị a na-emegbu maka ezi omume, n'ihi na alaeze eluigwe bu nke ha. (Matiu 5:3-10)

Ọ bụ n'Alaeze Chineke (lee Mak 4:30-31), nke Matiu na-akpọkarị Alaeze Eluigwe (lee Matiu 13:31), ka a ga-emezu nkwa ndị a dị nsọ. Ọ bụ n'Alaeze Chineke ka a ga-emezu nkwa ka ndị dị umeala n'obi nata ụwa na ka ndị dị ọcha hụ Chineke. Lezienụ anya maka ozi ọma gbasara ngọzi ndị dị n'Alaeze Chineke!

Ụzọ Chineke Ziri Ezi

Eziokwu bụ na Chineke bụ ịhụnanya (1 Jọn 4:8,16) na Chineke adịghị onye na-eche naanị onwe ya. Iwu Chineke na-egosi ịhụnanya maka Chineke na ịhụnanya maka agbata obi anyị (Mak 12:29-31; Jems 2:8-11). Ụzọ ụwa bụ nke onwe onye na-akwụsị na ọnwụ (Rọm 8:6).

Rịba ama na Baịbụl na-egosi na ndị Kraịst n'eziokwu na-agbaso iwu ndị ahụ:

> [1]Onye ọ bụla kwere na Jisọs bụ Kraịst amụrụ site n'aka Chineke, ma onye ọ bụla hụrụ Onye mụrụ n'anya hụkwara onye amụrụ site n'aka Ya. [2]Site na nke a ka anyị si mara na anyị hụrụ ụmụ Chineke n'anya, mgbe anyị hụrụ Chineke n'anya ma na-edebe iwu Ya. [3]N'ihi na nke a bụ ịhụnanya Chineke, ka anyị na-edebe iwu Ya. Ma iwu Ya adịghị arọ. (1 Jọn 5:1-3)

Iwu niile nke Chineke bụ ezi omume (Abụ Ọma 119:172). Ụzọ Ya dị ọcha (Taitus 1:15). Ọ dị mwute na ọtụtụ ndị anabatala ụdị dị iche iche nke "imebi

iwu" ma ha amaghị na Jisọs abụghị ịbịa bibie iwu ma ọ bụ amụma, kama ọ bịara imezu ha (Matiu 5:17), site n'ịkọwa eziokwu ha na ịgbasawanye ha karịa ka ọtụtụ ndị chere (dịka Matiu 5:21-28). Jisọs kụziri na "onye ọ bụla na-eme ha ma na-akụzi ha, a ga-akpọ ya nnukwu n'alaeze nke eluigwe" (Matiu 5:19) (okwu "alaeze Chineke" na "alaeze nke eluigwe" na-anọchi onwe ha).

Baịbụl na-akụziri na okwukwe na-enweghị ọrụ nwụrụ anwụ (Jems 2:17). Ọtụtụ na-ekwu na ha na-eso Jisọs, ma ha agaghị ekwere nkuzi Ya n'eziokwu (Matiu 7:21-23) ma agaghịkwa eme dịka Ya ka ha kwesịrị (lee 1 Kọrint 11:1). "Mmehie bụ imebi iwu" (1 Jọn 3:4, KJV) ma onye ọ bụla emewo mmehie (Rọm 3:23). Otú ọ dị, Baịbụl na-egosi na ebere ga-emeri ikpe (Jems 2:13) n'ihi na Chineke n'eziokwu nwere atụmatụ maka mmadụ niile (lee Luk 3:6).

Ngwọta mmadụ, n'enweghị ụzọ Chineke, agaghị arụ ọrụ. N'alaeze puku afọ, Jisọs ga-achị site na "osisi ígwè" (Mkpughe 19:15), ma ihe ọma ga-emeri ka ndị mmadụ ga-ebi ndụ n'ụzọ Chineke. **Nsogbu niile nke ụwa dị n'ihi na ọha mmadụ n'ụwa a jụrụ iso Chineke na iwu Ya**. Akụkọ ihe mere eme na-egosi na mmadụ enweghị ike idozi nsogbu ọha:

> [6]N'ihi na ịbụ onye nwere uche anụ ahụ bụ ọnwụ, ma ịbụ onye nwere uche mmụọ bụ ndụ na udo. [7]N'ihi na uche anụ ahụ bụ iro megide Chineke; ọ naghị anara iwu Chineke, ọ gaghịkwa enwe ike ime ya. [8]Ya mere, ndị nọ n'anụ ahụ enweghị ike ime ka Chineke nwee afọ ojuju. (Rọm 8:6-8)

Ndị Kraịst kwesịrị ilekwasị anya n'ihe ime mmụọ, ma mgbe ha chegharịrị ma e mee ha baptizim, a na-enye ha Mmụọ Chineke ka ha mee nke a n'oge a (Rom 8:9), n'agbanyeghị adịghị ike anyị onwe anyị:

> [26]N'ihi na unu na-ahụ oku unu, ụmụnne, na ọ bụghị ọtụtụ ndị amamihe dị n'anụ ahụ, ọ bụghị ọtụtụ ndị ike, ọ bụghị ọtụtụ ndị eze ma ọ bụ ndị a ma ama ka a kpọrọ. [27]Ma Chineke họọrọ ihe nzuzu nke ụwa ka ọ mee ka ndị amamihe daa mbà, Chineke họọrọ ihe adịghị ike nke ụwa ka ọ mee ka ihe ike daa mbà; [28]na ihe ndị dị ala n'ụwa na ihe ndị a na-asọpụghị, Chineke họọrọ, tinyere ihe ndị na-adịghị adị, iji mee ka ihe ndị dị adị ghara ịdị; [29]ka anụ ahụ ọ bụla ghara ịtụkwasị onwe ya n'ihu Ya. [30] Ma site n'Ya unu nọ na Kraịst

Jisọs, onye ghọrọ maka anyị amamihe sitere n'Chineke—na ezi omume, na ido nsọ, na mgbapụta— [31] ka, dịka e dere, "Onye na-enwe mpako, ka ọ nwee mpako n'Onyenwe anyị." (1 Ndị Kọrint 1:26-31)

Ndị Kraịst kwesịrị inya isi n'atụmatụ Chineke! Anyị na-eje ije site n'okwukwe ugbu a (2 Ndị Kọrint 5:7), na-ele anya n'elu (Kọlọsi 3:2) n'okwukwe (Ndị Hibru 11:6). A ga-agọzi anyị maka ịgbaso iwu Chineke (Mkpughe 22:14).

Gịnị mere Ozioma nke Alaeze Chineke ji dị?

Ndị Protestanti na-eche na ozugbo ha nabatara Jisọs dị ka Onye Nzọpụta, ha achọtala Alaeze Chineke. Ndị Katọlik Rom kwenyere na ndị e kụrụ baptizim, ọbụna dịka ụmụaka, abanyeela n'ụka ha dịka alaeze. Ndị Katọlik Rom na ndị Katọlik Ọtọdọks Ọwụwa Anyanwụ na-eche na site na sakramenti wdg., ha na-achọ alaeze Chineke. Ọ bụ ezie na ndị Kraịst kwesịrị ịnabata baptizim, ndị Greko-Rom-Protestanti na-elekarị ụwa anya iji dozie nsogbu ndị mmadụ. Ha na-elekarị anya n'ihe nke ụwa (lee Rom 8:6-8).

Ịchọ Alaeze Chineke nke mbụ (Matiu 6:33) bụ ebumnuche ndụ niile maka ndị Kraịst. Ebumnuche a bụghị ile ụwa anya maka azịza, kama ile Chineke na ụzọ Ya anya. Ozioma nke Alaeze Chineke na-agbanwe ndụ anyị.

Baịbụl kwuru na ndị Kraịst ga-achịkwa ọnụ na Jisọs, ma ị maara na nke ahụ pụtara na ndị Kraịst n'eziokwu ga-achịkwa obodo? Jisọs kụziri:

> [12] "Onye ukwu ụfọdụ gara n'ala dị anya iji nata alaeze maka onwe ya, ma laghachikwa. [13] Ya mere, ọ kpọrọ ndị ohu ya iri, nyeere ha mina iri, sịrị ha, 'Mee azụmahịa ruo mgbe m laghachiri.' [14] Ma ndị obodo ya kpọrọ ya asị, zitere ndị nnọchiteanya n'azụ ya, na-asị, 'Anyị achọghị ka nwoke a na-achị anyị.'
>
> [15] "Ya mere, mgbe ọ laghachiri, o nwetara
>
> alaeze, o nyere iwu ka a kpọọ ndị ohu ndị o nyere ego ka o mata ego onye ọ bụla nwetara site n'azụmahịa. [16]Mgbe ahụ onye mbụ bịarutere, sị, 'Onyenwe anyị, mina gị enwetala mina iri.' [17]O wee sị ya, 'Ị mere nke ọma, ohu ọma; n'ihi na ị kwụrụ obi na ntakịrị ihe,

were ọchịchị n'obodo iri.' [18]Onye nke abụọ wee bịa, sị, 'Nna ukwu, mina gị emeela mina ise.' [19]O wee sịkwa ya, 'Ị ga-anọkwa n'obodo ise.' (Luk 19:12-19)

Nọgide na-enwe ntụkwasị obi n'ihe nta ị nwere ugbu a. Ndị Kraịst ga-enweta ohere ịchị obodo n'eziokwu, n'alaeze n'eziokwu. Jisọs kwukwara, "Ụgwọ m dị m, iji nye onye ọ bụla dịka ọrụ ya si dị" (Mkpughe 22:12). Chineke nwere atụmatụ (Job 14:15) na ebe (Jọn 14:2) maka ndị ga-aza Ya n'eziokwu (Jọn 6:44; Mkpughe 17:14). Alaeze Chineke bụ nke eziokwu, ị nwekwara ike ịbụ akụkụ ya!

Na mmalite afọ 2016, akwụkwọ akụkọ *sayensị Science* nwere edemede aha ya bụ "Ike ọtụtụ mmadụ" nke gosiri na amamihe e kere eke na crowdsourcing nwere ike idozi "nsogbu ọjọọ" na-eche ụmụ mmadụ ihu. Otú ọ dị, edemede ahụ enweghị nghọta ihe ọjọọ bụ, ka ọ ghara ikwu otu esi edozi ya. Mbata mgbe e mesịrị nke mmemme amamihe e kere eke n'ezie enweghị idozi nsogbu ụwa.

Imekọrịta, ma e wezụga iso ụzọ eziokwu Chineke, ga-ada na narị afọ nke iri abụọ na otu dịka o si daa mgbe Mmiri Ukwu gachara, mgbe mmadụ jikọtara aka iwuli Tọọwụ Babel nke dara ada (Jenesis 11:1-9).

Nsogbu dị n'ụwa, n'ebe dịka Middle East (n'agbanyeghị uru oge a tụrụ anya, dịka Daniel 9:27a; 1 Ndị Tesalọnika 5:3), agaghị edozi site n'aka mmadụ—anyị chọrọ udo nke Alaeze Chineke (Ndị Rom 14:17).

Nsogbu nke iyi ọha egwu mba ụwa, n'agbanyeghị uru a tụrụ anya, agaghị edozi (lee Ezekiel 21:12) site n'aka ndị e duhiere nọ na Ụmụ Mba Ụwa Jikọrọ Ọnụ (lee Mkpughe 12:9)—anyị chọrọ ọṅụ na nkasi obi nke Alaeze Chineke.

Nsogbu gburugburu ebe obibi agaghị edozi site na imekọrịta mba ụwa, n'ihi na mba ụwa ga-enyere imebi ụwa (Mkpughe 11:18), kama a ga-edozi ha site na Alaeze Chineke.

Nsogbu gbasara mmehie mmekọahụ, ịkụ nwa n'afọ, na ire akụkụ ahụ mmadụ agaghị edozi site na USA (lee Mkpughe 18:13), kama site na Alaeze Chineke.

Ụgwọ buru ibu nke USA, UK na ọtụtụ mba ndị ọzọ nwere agaghị edozi site na nkwekọrịta mba ụwa, kama n'ikpeazụ (mgbe mbibi gasịrị dịka Habakuk 2:6-8) site n'Alaeze Chineke.

Amaghị ihe na agụmakwụkwọ ezighi ezi agaghị edozi site na Nzukọ Ndị Mba Ụwa—anyị chọrọ Alaeze Chineke. Mgba okpukpe agaghị edozi n'eziokwu site n'ọgbakọ okpukpe niile kwenyere na nzọpụta n'enweghị Jisọs eziokwu nke Baịbụl. Mmehie bụ nsogbu kacha ibu n'ụwa, ya mere, anyị chọrọ àjà Jisọs na ịlaghachi Ya n'Alaeze Chineke. Sayensị ọgwụ nke oge a enweghị azịza niile maka ahụike mmadụ—anyị chọrọ Alaeze Chineke.

Nsogbu agụụ agaghị edozi site n'ihe ndị dị ndụ e gbanwere mkpụrụ ndụ ihe nketa nke na-etinye akụkụ ụfọdụ ụwa n'ihe ize ndụ agụụ n'ihi ohere nnukwu mmebi mkpụrụ ubi—anyị chọrọ Alaeze Chineke.

Ọnọdụ ogbenye dị egwu n'ọtụtụ akụkụ Afrịka, Eshia, na ebe ndị ọzọ, ọ bụ ezie na ọ na-erite uru nwa oge site na 'Babilọn' nke ngwụcha oge (lee Mkpughe 18:1-19), agaghị edozi nsogbu ogbenye—anyị chọrọ Alaeze Chineke. Echiche na, n'enweghị Jisọs, mmadụ nwere ike iweta utopia n'oge ọjọọ a dị ugbu a bụ ozi ụgha (Galatia 1:3-10). Anyị chọrọ Alaeze Chineke.

Oge puku afọ nke Alaeze Chineke bụ alaeze n'eziokwu nke ga-etolite n'ụwa. Ọ ga-adabere na iwu ịhụnanya Chineke na Chineke nwere ịhụnanya dị ka onye ndu. Ndị nsọ ga-achịkwa na Kraịst ruo puku afọ (Mkpughe 5:10; 20:4-6). Alaeze a ga-agụnye ndị nọ n'Ezi Ụka Chineke, ma ọ dịghị Akwụkwọ Nsọ kwuru na Alaeze Chineke bụ Ụka (Katọlik Rom ma ọ bụ nke ọzọ). Ụka Rom emegidela nkuzi puku afọ, ma n'oge na-adịghị anya ọ ga-emegide ozioma Baịbụl ike karị ka anyị na-eru njedebe. Nke a nwere ike inweta mgbasa ozi buru ibu nke nwere ike inyere aka imezu Matiu 24:14.

N'ọkwa ikpeazụ ya, Alaeze Chineke ga-agụnye "Jeruselem Ọhụrụ, si n'eluigwe n'aka Chineke na-arịdata" (Mkpughe 21:2) ma uto ya agaghị enwe ngwụcha. Agaghị enwe mmehie ọzọ, agaghị enwe mwute ọzọ, na agaghị enwe ọnwụ ọzọ.

Ikwusa na ịghọta ozioma Alaeze Chineke bụ isiokwu dị mkpa n'Akwụkwọ Nsọ. Ndị odeakwụkwọ Agba Ochie kụziri ya. Jisọs, Pọl, na Jọn kụziri ya. Okwu ozioma Kraịst kacha ochie fọdụrụ n'èzí Agba Ọhụrụ kụziri ya. Ndị ndu

Kraịst mbụ n'narị afọ nke abụọ, dịka Polycarp na Melito, kụziri ya. Anyị nọ na Ụka Chineke Na-aga n'ihu na-akụzi banyere ya taa. Cheta na Alaeze Chineke bụ isiokwu mbụ Baịbụl na-egosi na Jisọs kụziri (Mak 1:14-15). Ọ bụkwa ihe Ọ kụziri mgbe Ọ bilitere n'ọnwụ (Ihe Ọrụ Ndịozi 1:3)—ma ọ bụkwa ihe Ndị Kraịst kwesịrị ịchọta nke mbụ (Matiu 6:33).

Oziọma abụghị naanị maka ndụ na ọnwụ Jisọs. Ihe a kacha tụọ uche n'oziọma Jisọs na ndị na-eso ya kụziri bụ alaeze Chineke na-abịa. Oziọma alaeze gụnyere nzọpụta site n'aka Kraịst, ma ọ gụnyerekwa nkuzi banyere njedebe ọchịchị mmadụ (Mkpughe 11:15).

Cheta, Jisọs kụziri na njedebe agaghị abịa ruo mgbe e kwusịrị oziọma alaeze n'ụwa niile dị ka àmà nye mba niile (Matiu 24:14). Ma ịkụziri ahụ na-eme ugbu a. Ị ga-achọ ịbụ akụkụ nke nkwado ọrụ ikpeazụ nke oge njedebe a?

Ozi ọma bụ na **Alaeze Chineke bụ azịza nsogbu ndị mmadụ na-eche ihu**. Otú ọ dị, ọtụtụ mmadụ achọghị ịkwado ya, achọghịkwa ịnụ ya, ma ọ bụ kwere eziokwu ya. Alaeze Chineke dị ebighi ebi (Matiu 6:13), ebe "ụwa a na-agafe" (1 Kọrint 7:31).

Ịkwusa oziọma eziokwu nke Alaeze Chineke bụ ihe anyị nọ na *Ụka Chineke Na-aga n'ihu* ji obi anyị niile eme. Anyị na-agba mbọ ịkụziri ihe niile Akwụkwọ Nsọ na-akụzi (Matiu 28:19-20), gụnyere Alaeze Chineke (Matiu 24:14). Ka anyị na-echere alaeze ahụ, anyị kwesịrị ịmụta ma soro ụzọ Chineke ma na-akasi ndị ọzọ obi chọrọ ikwere eziokwu.

Ọ bụghị ihe kwesịrị ka ị kwado ịkekọrịta oziọma nke alaeze Chineke na-abịa? Ì ga-ekwere oziọma nke alaeze Chineke?

Ụka Chineke Na-aga *n'ihu*

(*Continuing* Church of God)

The USA mailing address of the *Continuing* Church of God is P.O. Box 109, Grover Beach, California, 93483 USA; website www.ccog.org.

Weebụsaịtị Ụka Chineke *Na-aga n'ihu* (CCOG)

CCOG.ASIA Saịtị a na-elekwasị anya na Eshia.
CCOG.IN Saịtị a bụ maka ndị nwere mmalite India.
CCOG.EU Saịtị a na-elekwasị anya na Europe.
CCOG.NZ Saịtị a bụ maka New Zealand na ndị nwere mgbọrọgwụ Britain.
CCOG.ORG Nke a bụ weebụsaịtị isi nke *Ụka Chineke Na-aga n'ihu*. Ọ na-eje ozi maka ndị mmadụ n'akụkụ ụwa niile. Ọ nwere edemede, njikọ, na vidiyo.
CCOGCANADA.CA Saịtị a bụ maka ndị nọ na Canada.
CCOGAFRICA.ORG Ebe a ebumnuche ya bụ ndị nọ na Afrịka.
CDLIDD.ES La Continuación de la Iglesia de Dios. Nke a bụ weebụsaịtị asụsụ Spanish nke *Ụka Chineke Na-aga n'ihu*.
PNIND.PH Patuloy na Iglesya ng Diyos. Nke a bụ weebụsaịtị Philippines nke *Ụka Chineke Na-aga n'ihu*. Ọ nwere ozi n'asụsụ Bekee na Tagalog.

Weebụsaịtị Akụkọ na Akụkọ Ihe Mere Eme

COGWRITER.COM Weebụsaịtị a bụ nnukwu ngwá ọrụ mgbasa ozi ma nwee akụkọ, ụkpụrụ okwukwe, edemede akụkọ ihe mere eme, vidiyo, na mmelite amụma.
CHURCHHISTORYBOOK.COM Nke a bụ weebụsaịtị dị mfe icheta nwere edemede na ozi gbasara akụkọ ihe mere eme nke ụka.
BIBLENEWSPROPHECY.NET Nke a bụ weebụsaịtị redio n'ịntanetị n'asụsụ Bekee nke na-ekpuchi akụkọ na isiokwu Baịbụl. BNPI.NET nwere asụsụ dị iche iche.

Ọwa YouTube & BitChute maka Okwu Nkwusa & Okwu Nkwusa Nta

ọwa **BibleNewsProphecy**. Vidiyo sermonette nke CCOG.
ọwa **CCOGAfrica**. Ozi CCOG n'asụsụ Afrịka.
Ọwa **CCOG Animations** iji kụziere akụkụ okwukwe Ndị Kraịst.
Ọwa **CDLIDDSermones** nwere ozi n'asụsụ Spanish.
Ọwa ContinuingCOG. Vidiyo ozi ụka CCOG.

Foto dị n'okpuru na-egosi ụfọdụ n'ime obere brik fọdụrụ (tinyere ụfọdụ e tinyere mgbe e mesịrị) nke ụlọ dị na Jerusalem a na-akpọ mgbe ụfọdụ Cenacle, ma kacha kọwaa ya dị ka Ụka Chineke nọ n'ugwu ọdịda anyanwụ Jerusalem (nke a na-akpọ ugbu a Ugwu Zayọn):

A na-eche na ebe a bụ ebe ụlọ ụka Kraịst mbụ n'eziokwu nọ. Ụlọ a bụ ebe a kụziri Ozioma Alaeze Chineke nke Jisọs. Ọ bụ ụlọ dị na Jerusalem nke kụziri Ozioma Alaeze Chineke.

N'ihi nke a, anyị na-ekelekwa Chineke mgbe niile, n'ihi na... unu, ụmụnne, ghọrọ ndị na-eso ụzọ ụka Chineke ndị nọ na Júdaịa n'ime Kraịst Jisọs. (1 Ndị Tesalọnika 2:13-14)

Gbalịa ike maka okwukwe e nyere ndị nsọ otu ugboro maka mgbe niile. (Jud 3)

O (Jisọs) gwara ha, "A ghaghị m ikwupụta alaeze Chineke n'obodo ndị ọzọ kwa, n'ihi na e zigara m maka nke a." (Luk 4:43)

Ma chọọ alaeze Chineke, a ga-agbakwunye ihe ndị a niile nye unu. Unu egbula egwu, ìgwè nta, n'ihi na ọ dị Nna unu n'obi inye unu alaeze. (Luk 12:31-32)

A ga-ekwupụta ozioma a nke alaeze n'ụwa niile dị ka àmà n'ebe ndị mba niile nọ, mgbe ahụ ka njedebe ga-abịa. (Matiu 24:14)